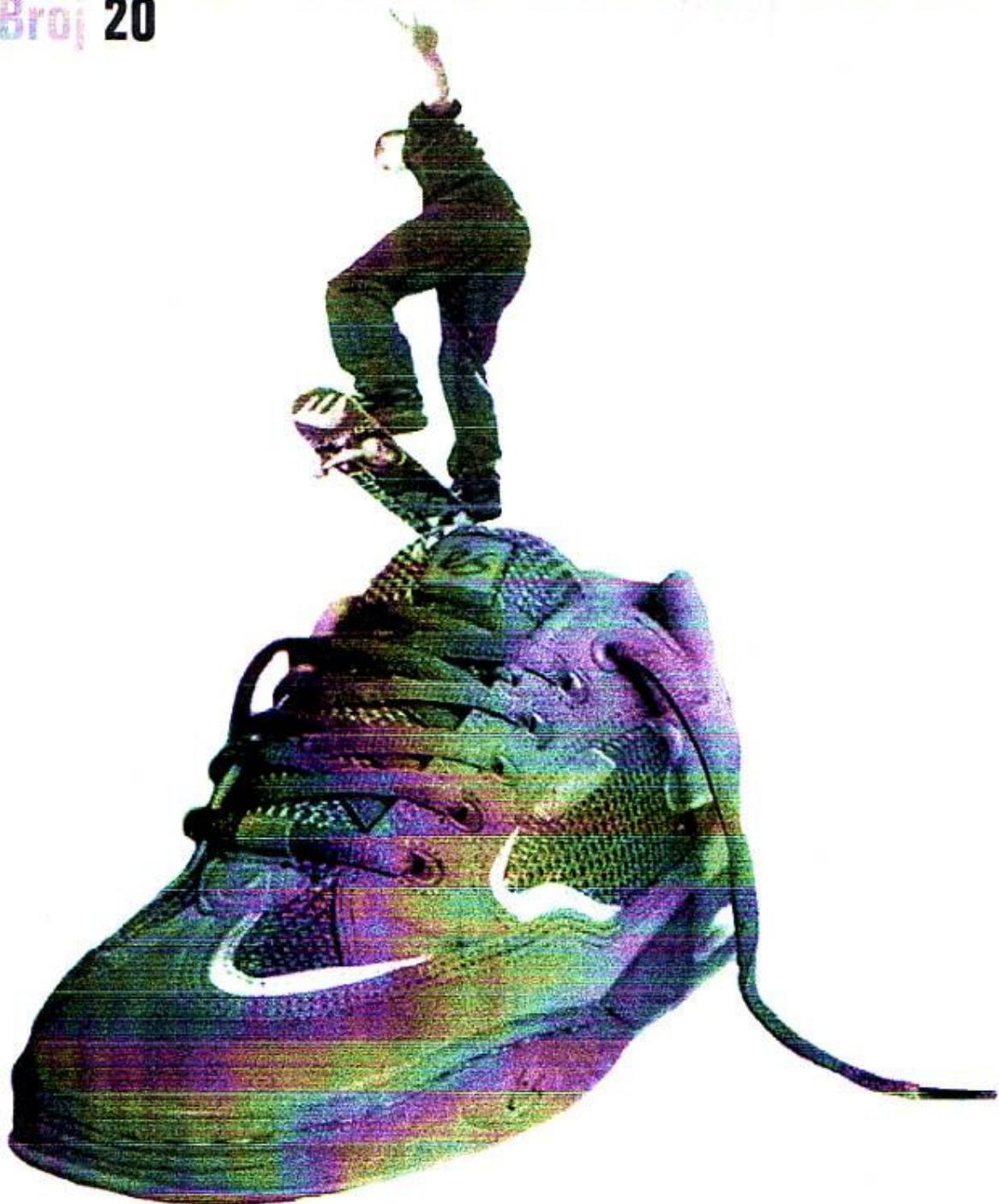

ART
Broj 20

LIST

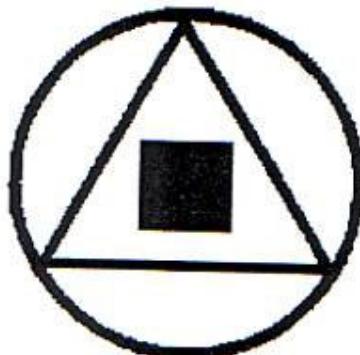
LIST UČENIKA I
PROFESORA
ŠKOLE LIKOVNIH
UMJETNOSTI U SPLITU

Svibanj 2000.

ISSN 1332-3725

ČESTITAMO DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

IZDAVAČ: Škola likovnih umjetnosti
ADRESA: Fausta Vrančića 17.
TEL/FAX: 021/316-499
E-mail: skola-likovnih-umjetnosti@st.hinet.hr
 vanja.skrobica@st.hinet.hr
SAVJET LISTA
 Profesori Jasenka Siplaval, Aleksandra Dužević, Nikola Skokandrić i Mladen Bilankov (predsjednik)
GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA
 Vanja Škrobica, prof
UREDNIŠTVO
 Mario Leko, 4. r industrijskog dizajna, Sunčica Fradičić, 4. r slikarstva, Tonći Polić, 3. r fotografije, Damir Benetić, 4. r fotografije, Mirta Rajčić, 2. r slikarstva, Ljubomir Matejjan, 3. r grafike, Sonja Gašperov, 3. r slikarstva
NASLOVNICA
 Teo Galović, 2. r fotografije
TEHNIČKA OBRADA
 Kristina Divić i Vinčka Marinković (3. r grafike), Maja Klarić, Ruža Žilić, Arsena Vuković (2. r grafike) Rješenjem Ministarstva prosvjete i športa br. 532-03-1/7-94-2 od 31. listopada 1994. ARTlist je oslobođen plaćanja poreza za promet

Dragi čitatelji i suradnici!

Nemam običaj obracati se uvodnikom, ali ovaj put je posebna prigoda. Pred vama je 20. broj *ARTlista*. Kad smo počeli prije devet godina, imali smo slabu podršku i nisu vjerovali da ćemo imati budućnost. "Nevjerne Tome" smo uverili da sve ono što se dogodi u školi, što se napravi u školi, što škola radi i sl. može biti zaboravljeno ako se to negdje ne zapiše i ne sačuva. Eto, u tome je uspio *ARTlist*. Sada u njemu suraduju ne samo mladi novinari i literati, već ga učenici iz grafike ureduju, fotografiraju naslovnice i fotografije. Ljubitelji stripa ovdje objavljaju svoje prve radove, otkrili smo brojne mlade pjesnike (dubitnike "Goranove nagrade"), imali puno zanimljivih intervjuja, reportaža i kritika. A počeli smo gotovo manufakturno: tipkanje na pisacem stroju, rezanje, slaganje, lijepljenje i fotokopiranje. Ni danas ne radimo drugačije, osim što sada imamo jedno staro, sporo računalo. Ali, možemo se pojaviti da čitavu novinu proizvodimo u školi. Nikad nismo imali bogate sponzore, nikad nismo koristili grafičke usluge profesionalaca, a ipak smo u ovih devet godina stekli stanoviti ugled u gradu i na državnim natjecanjima. Godine 1992. na LIDRANU smo dobili Priznanje, tri puta su novinarski učenički radovi bili u skupini najboljih samostalnih

novinarskih radova (Pula, Šibenik, Zadar), a jednom smo osvojili i Diplomu za najbolji rad (rad Jere Skorina "Ditiramب proljeću duha kojeg nam je dala naša škola") možete pročitati u ovom broju školskog *ARTlista*. Prije tri godine počeli smo proizvoditi i krace TV emisije. Dvije su već bile na LIDRANU i za njih smo dobili Priznanje i Diplomu Ministarstva prosvjete. Jedna od tih emisija prikazana je i u Crikvenici na Proletarnoj školi bibliotekara. Primili smo i opravdane zamjerke: velika ozbiljnost i niska tehnološka kvaliteta. Ozbiljnost našeg lista ovisi o pristiglim radovima, ali o tehničkoj kvaliteti bi se ipak trebali brinuti neki drugi.

Najvažnije je da smo razbili neke predrasude. Uostalom, i ISSN ured za Hrvatsku vjeruje u nas jer nam je dodijelio ISSN 1332-3725 (International Standard Serial Number) pod kojim nas se može pronaći u kompjutoriziranim knjižnicama. Trebalo je, dakle, samo vjerovati u sebe, koristiti tuda iskustva i dobromjerne savjete. Upornost i kreativnost učenika se isplatila

vaša urednica

Majstor portreta

GODIŠNICE

150 godina od rođenja hrvatskog kipara Ivana Rendića

Marina Baletić, 2. r. fotografije

Ivan Rendić rođio se u Imotskome. Djetinjstvo je proveo u Supetru na Braču. Školovao se u Italiji, gdje je živio gotovo četredeset godina. Talijani su ga svojatali i odali mu prizre ali primanjem u umjetničko udruženje "Circolo artistico". U Hrvatsku je Rendić dolazio samo povremeno pa je u Zagrebu sudjelovao u osnivanju Društva umjetnosti. Izlagao je na zagrebačkoj velikoj umjetničkoj izložbi 1879., na poznatoj Prvoj dalmatinskoj umjetničkoj izložbi 1908., te u Trstu, Beču, Budimpešti. Rendić je u umjetnosti bio pod utjecajem Giovannija Duprea. Najviše je radio portrete. U njima je otkrivaо psihološku osobinu, karakter, energiju. Rendić je bio vrstan majstor u modeliranju kose, odjeće i lica. Najpoznatija Rendićeva djela su: Gundulićev spomenik u Dubrovniku, spomenik Petru Preradoviću, mramorna fontana u Dubrovniku, oltari u Vrbovskoj i Omišu, zvonik u Ložišćima na Braču, nagdrobni spomenici ("Meditacija" na splitskom Lovreću), mauzoleji i vile u Trstu. Godine 1921 stalno se preselio u Supetar. Živio je siromašno i umro 1932. godine u Splitu izmučen sljepoćom i obiteljskim tragedijama.

Radovi Ivana Rendića:

Andrija Kaćic Miočić
(gore lijevo).

poprsje Ivana Gundulića
(desno gore) i
Hercegovka (lijeko
dolje)

Natjecanje mladih umjetnika

Koncem mjeseca travnja održano je u Splitu prvo Državno natjecanje-izložba likovnog stvaralaštva učenika srednjih škola likovne umjetnosti i dizajna. Od 12 škola, od kojih se neke isključivo bave obrazovanjem u ovom području, a neke imaju samo određeni programi iz ovog područja, na manifestaciji ih je sudjelovalo 9. Od 147 pristiglih radova u uži izbor ušlo je njih 67, od čega je najboljih 26 polovaljeno, a njihovi autori su stekli pravo na natjecanje.

Zadaća natjecatelja bila je da crtačkim tehnikama prikažu cijelu kompoziciju, dijelove kompozicije ili re-dizajn prostorne kompozicije. Zadaća je bila problemske naravi pa je državno povjerenstvo moglo procjenjivati sposobnost predočavanja realnih oblika, sugestivnost rukopisa, senzibilitet za zadani problem, smisao za kombinatoriku, tretman izabranog crtačkog materijala, uvjerljivost u izrazu, inventivnost u postupku rada i opći dojam finalnog uratka. Moglo se crtati na papiru različite gramature, teksture i boje, a bilo je dopušteno izabrati olovku, ugljen, crni tuš i sepiju kao crtački materijal. Natjecatelji su imali konzultacije sa svojim mentorom na samom početku i sredinom natjecanja. Svi crteži su izloženi na izložbi, a tri učenika su za najbolje radove dobili diplome. Prvo mjesto pripalo je Stjepanu Kujundžiću (kiparski dizajner) iz splitske Škole likovnih umjetnosti, drugo Stjepanu Šandru (slikarski dizajner) iz Škole za tekstil, dizajn i primjenjenu umjetnost iz Osijeka te treće mjesto Mihailu Kišu (dizajner unutrašnje arhitekture) iz Graditeljske škole iz Čakovec.

Mladen Bilankov, prof

Izložbu, koja je bila postavljena u splitskoj Galeriji umjetnina, otvorila je Davorka Brešan, savjetnica za likovno područje pri Ministarstvu prosvjete i športa.

Studiovi ove manifestacije su na okruglom stolu procijenili kako je stručni radni dio uspio polučiti one rezultate koje smo očekivali. Natjecanje u umjetničkom području uvijek nosi sa sobom opasnosti mnogostrukih kriterija.

banalizacije kreativnosti ili prenaglašenost tehnicizma. Ovaj put pogodena je prava mjera.

Ugodno druženje i razmjena iskustva pokazali su kako je to ništa manje važan segment manifestacije. A Škola likovnih umjetnosti trudila se biti dobar domaćin. Napomena: Rafaela Dražić iz 4.r. grafike za ovu je prigodu napravila plakat, pozivnicu i programsku knjižicu (bolje rečeno, kockicu)

Izložba radova

Sunčica Fradelić, 4 r. slikarstva

Osvrt na prošlogodišnji

"Zagrebački salon" (posvećen dizajnu) u Domu HDLU-a i na izložbu "Pedeset godina talijanskog dizajna" u Muzeju za umjetnost i obrt;

Ukoliko je dizajn planirana djelatnost unutar umjetnosti, laički pristup dizajnu ne bavi se, niti se može baviti, određivanjem parametara, ne može logički točno uvjeriti dublje fizičko i mentalno značenje konkretnog proizvoda jer direktno ne poznaje zakone po kojima je neki proizvod imao, to jest dobio svoj konačni oblik i funkciju.

Laički pristup je pristup s nivoa čulne ugode, dotiče se ukusa pojedinca koji može, ali i ne mora pored estetskog dojma tražiti i funkcionalnu jednostavnost.

Podražaj koji stvaralač šalje svojim djelom izaziva reakciju koju je gotovo nemoguće predviđjeti isto toliko koliko ju je nemoguće generalizirati jer ona je uglavnom perceptivno individualan doživljaj pojedinca.

Baš zbog toga, da bi se stekla čista, uvjerljiva impresija, osjetilo ozračje, potrebno je biti na izložbi, doživjeti je.

Izložba suvremenog hrvatskog dizajna sama po sebi ostavlja prostora za višeznačne rasprave varirajućih vrijednosti unutar izloženih djela koja ipak, manje ili više, imaju zajedničku težnju – težnju za "originalnošću" u izvedbi koja graniči ili se svjesno služi clitzmom.

Na ovakvim i sličnim izložbama, ali i izložbama uopće, postaje više nego očigledno da umjetnost prolazi kroz zahtjevnu fazu – pod vlastitim je pritiskom, pod pritiskom svega što je u okviru, što nije odradeno, što teži oslobođanju, traži pomicanje granica, novi pristup, svježinu.

Ono nešto

Alternativna umjetnost
druga je strana iste medalje.

Upravo na ovoj izložbi,iza pretencioznog stava, buntovničkog izraza podgrijanog inteligenitnum rješenjima, mogla se gotovo opipati beskrajna samoča i želja za stvarnom ljudskom osobom. Možda ju je bilo dovoljno komentirati samo jednom napomenom: među vizuelno najefektnijim radovima bio je - kalendar za slike.

Na izložbi talijanskog dizajna vrlo lako i brzo se prepozna razlika u nacionalnom mentalitetu Talijana u odnosu na naš nacionalni mentalitet. Vidljiva je potpuna neopterećenost u izvedbi, jasan, masovno prihvatljiv izraz koji ne suspreže i ne potencira moguće dvojbe, već je precizno, svjesno centriran na primjenu samog proizvoda.

Razlika između talijanske i hrvatske umjetnosti upravo je u tome što proizvodi talijanske umjetnosti (tj. dizajna, kao njene planirane djelatnosti) nemaju nikakve puspovjedne i dijela nemaju pretenziju.

biti nešto više (ili manje) od onoga što jesu.

Ipak, radi se o užem izboru proizvoda napravljenih u zadnjih pedeset godina. Talijanski dizajn je, prateći prohtjeve potrošača (kojih u Hrvatskoj ima puno manje), a u skladu s određenim razdobljem, prilagodavao trajno postavljene vrijednosti suvremenoj problematice i tako se sačuvao od negativnih promjena - tako su proizvodi prerasli vrijeme, nalaze odjeka u današnjoj lješni opterećenosti od prolaznog i trajnog, sačuvali su primjenu i zadovoljavaju estetske i funkcionalne potrebe modernog čovjeka.

No, ne treba biti strog u odnosu na događanja unutar domaće scene, ovakva i slična dešavanja na kulturno-umjetničkom planu najbliži su izraz nemira u kojem živimo.

NULLA DIES SINE LINEA

Iva Sindik, 3. r. grafike

Inicijal

(lat. *initium*=početak) je početno slovo u riječi. Može biti i vrlo istaknuto slovo kojim se oblikuje početak knjige, pasusa ili neke druge tekstualne cjeline. Inicijal je ukrašen ornamentima i likovnim motivima.

Razvitak inicijala poklapa se s razvijkom minijature jer se većina minijatura i iluminiranih rukopisa sastoji od oslikanih inicijala.

U Hrvatskoj je sačuvano nekoliko vrijednih primjera iluminiranih rukopisa koji se čuvaju u crkvenim i svjetovnim kodeksima. Među najljepšima su "Splitski evanelistar" i psalтир Bone Razmilovića.

Lea Žulić, 2. r. grafike

Inkunabula

(lat. *incunabula* = znači koljevka, početak) je naziv za najstarije tiskane knjige i knjige objavljene do 1500. godine.

Razlikujemo dvije vrste inkunabula: tabularne (tiskane pomoću ploča u kojima je tekst za svaku stranicu urezan kao drvorez) i tipografske (Gutenbergov postupak, tj. pomoću pomicnih slova).

PREPORUČUJEM KNJIGU IZ ŠKOLSKE KNIŽNICE

Vanja Škrobica, prof.

Nepoznati hrvatski grafičar

Autor: Milan Pelc

Naslov knjige: Život i djelo šibenskog bakroresca Martina Rote Kolunića

Izdavači: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb; Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", Šibenik 1997.

U ovoj ilustraciji bogatoj knjizi autor Milan Pelc predstavlja gotovo nepoznatog šibenskog bakroresca Martina Rotu Kolunića.

O Kolunićevom životu i radu malo se zna. No, nema dvojbe da je bio hrvatskog podrijetla i da je rođen u Šibeniku. Velik dio života proveo je u inozemstvu (Rim, Venecija, Prag i Beč), a nije poznato gdje je dobio prve poduke. Budući da je grafička u njegovo vrijeme bila usko povezana s ukrašavanjem (graviranjem) plemenitih kovina, može da mu je baš neki šibenski zlatar bio prvi učitelj.

Martin Rota Kolunić: Portret Antona Vrančića vođe ovu vrstu umjetnosti.

Rotini se grafički listovi danas čuvaju u brojnim europskim muzejima i knjižnicama.

Iako je Rota bio ugledan umjetnik u XVI. st., nije bio vrhunski majstor. Bio je to vrijeme kad je talijanskom duhovnom i umjetničkom scenom dominirala protoreformacija i manirizam. Zato su Rotine teme najčešće religiozne, ali je radio još portrete, grbovnice, pejzaže, karikature, vedute i mitološke teme. Knjiga koju vam preporučujem posebno će biti zanimljiva grafičarima zbog mnoštva ilustracija, ali i svima onima koji

Od zore do mraka

20. 30 h. Svi smo na kolodvoru spremni za put u Zagreb (naš privatni Sibir), što li u bakinim bundama, što li zamotani u "neprobojni" sloj odjeće.

Smještamo se u poprilično udobne kupec vlaka, sretni što ćemo provesti deset sati ludujući. Noć je bila vesela i raspjevana, dok je zora donijela promrzli zrak Zagrebačke županije.

Znači, stigli smo!

Svi spavaju, a ja sam sretna što prva vidim "goli" Zagreb u 6 i 30 h ujutro. Moje misli poremeti gužva u hodniku vlaka, sjetim se da konduktori baš i nisu raspoloženi za kompromise i da vrlo lako možemo zaglaviti u vlaku

Za spomenar: izlet u Zagreb

ako brzo ne izademo. Budim ostale, lako teško, svi polako staju na noge. Saznajemo ono najgore. Vlak je krenuo, kao što to i obično biva, kako bi se okrenuo u suprotnom smjeru, a mi smo zaglavili.

U polupoznatom gradu odvojeni smo od ostatka skupine i moramo čekati da se vlak okreće. Pokazalo se da nismo baš česti

korisnici željezničkih usluga, pa je došlo i do skokova iz vlaka u strahu od nepoznatog.

Nakon malih nezgoda svi smo se pronašli i krenuli u flašu ekspediciju po Zagrebu. Prvo odredište - hrana. Jedemo, ne baš sretni što toliko plaćamo lošu uslugu. Uglavnom, već smo budni, opranih zubi i umiveni.

Sate provodimo na izložbama, tj. hodajući od jedne do druge. Ne želim ulaziti u detalje izložbi, čisto da ne postanem previše pesimistična (Talijani +, naši ----- +).

Od jednog do drugog odredišta upoznajemo jako ugladene ljude. Ti Zagrepčani bi vam polizali cipele u korist pristojnosti, a s druge strane ste im nepodnošljivi samim time što morate biti tu.

Ljudi, dogadaji, zbivanja...

I na kraju dan završava simpozijem. Engleski profesor drži predavanje o dizajnu. Očekujete nešto veliko i na kraju ništa. Dobro za ispitivanje svog znanja engleskog jezika, ali korist - čista nula! I to ne zbog lošeg simpozija, nego zbog toga što nema veze s nama.

Počele su i prve kapi kiše. Mi pokiali, što od nespavanja, što od same kiše, idemo prema vlaku polako se vraćajući u stvarnost.

LIDRANO

Profesorice Marica Butina i Vanja Škrobica i ove su godine pripremale učenike za LIDRANO. Na općinsko natjecanje poslale su slijedeće učenike i njihove rade:

Literarni radovi: "Cvrčak 2000", rad učenice Margite Komende iz 1. a, "Besanica", tekst Sunčice Fradelić, 4. r. slikearstva te pjesmu "Nova Ljubav" Daše Vrdoljak iz 4. r. kiparstva.

Recitatori: Lovorka Radun, 1. a (Tim Ujević "Drhtavi park") i Ljubomir Mateljan, 3. grafike (Tomislav Domović "Atlantida II.")
TV emisija: "Staro u novom" (Ana Marin, 2. r. dizajna odjeće i Davor Mratinić, 2. r. fotografije)

Školski list: ARTlist

Samostalni novinarski rad:
 "Umetnost super emotivnog realizma" (Josipa Milišić, 4. r. industrijskog dizajna), "Pohvala glumcu" (Mario Leko, 4. r. industrijskog dizajna) i "Jahao sam konja..." (Nikola Biliš, 4. r. slikarstva)

Scenska igra: "Točka, Zarez", autora Marije Lekc u kojoj su igrali: Iva Sindik, Sunčica Fradelić, Maja Novaković, Lovorka Radun, Mia Roknić, Ljubomir Mateljan i Mario Leko.

Na županijsku razinu plasirali su se: Daša Vrdoljak (literarni rad), Ljubomir Mateljan (recitator), scenska igra, školski list, TV emisija i Josipa Milišić (samostalni novinarski rad).

Na državnom natjecanju, koji se ove godine održalo u Supetu na Braču od 24.-27. svibnja, Ljubomir Mateljan i Josipa Milišić dobili su Diplome Ministarstva prosvjetе, školski list je dobio Priznanje, Kristina Divić Pohvalnicu, a profesorice Marica i Vanja Zahvalnicu za uspješan rad.

U očekivanju rezultata

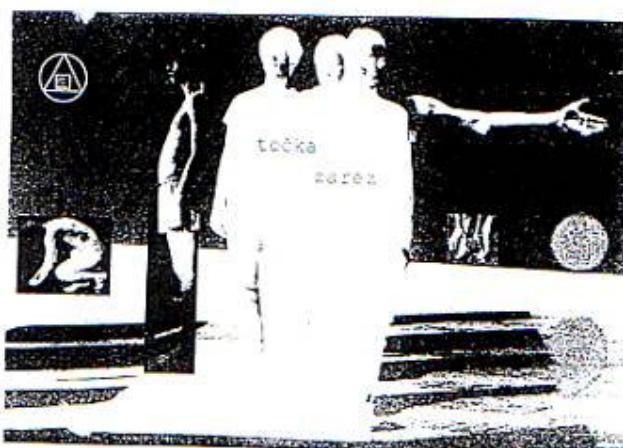
Prijateljstvo između profesora i učenika! Zar je i to moguće?

Ona je očito zadovoljna!

U Supetu će, kao što je već to uobičajeno na LIDRANU, raditi press centar koji će svakodnevno izdavati bilten s najnovijim dogadanjima, razgovor s nagradenima i najavljuvati

dogadanja za idući dan. U press centru je radila prof. Vanja Škrobica, a pomagale su joj: Mia Roknić, Lovorka Radun, Kristina Divić i Iva Sindik.

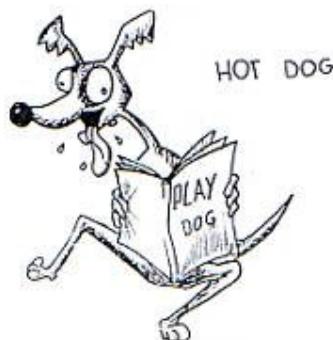
Ana Katurić: Plakat za predstavu "Točka, Zarez"

Razumijete li govor prstiju?

Kretnje nas često odaju. Ponekad se mogu pogrešno razumjeti. Naime, pokreti prstiju i ruku u svim sredinama (zemljama) i kod različitih naroda ne znače isto. Mnogi od vas uskoro će krenuti na studij u inozemstvo, putovat će kao turisti i sl. Zato pročitajte ove male napomene kako ne biste došli u neugodnu situaciju.

Skupiti svih pet prstiju ruke i poljubiti ih: To kod mnogih naroda označava pohvalu, nešto što je dobro, ukusno, seksu. Ovaj "mot" potjeće još iz srednjega vijeka kada je označavao poštovanje prema nekoj osobi na višem položaju. Pripazite, u Njemačkoj će muškarci to raditi ženama samo iza leda kad žele pohvaliti njen dobar izgled. Naprotiv, u mediteranskim zemljama (Španjolska, Portugal, Italija) taj pokret je zadržao staro značenje – pohvala nečemu ili nekomu.

Skupiti svih pet prstiju i napraviti "košaricu": Ovu kretnju vrlo često koriste Talijani u značenju: "Što je?", "Što ima novoga?". U Francuskoj i u nas ona označava nešto čega ima mnogo, a u Turskoj i Grčkoj znači "odlično".

Ispruženi palac: Ovaj pokret koriste autostopisti. Ako se nadete na jugu Italije ili u Grčkoj, to nikako ne radite – tamo je to uvredljiv pokret, a znači "Odlazi", "Gibaj".

Pokazati nekom dugi nos pomičući prste: Kod nas znači nekome se rugati, ismijavati nekoga. Ova kretnja ima isto to značenje širom Europe. Zato pripazite, ne izazivajte sudbinu!

Gladiti bradu prstima: Ovaj pokret ima višestruko značenje: može značiti da je nešto slabo i mršavo, može označavati da o nečemu duboko razmišljate, da vam je "puna šaka brade" (dakle da je nešto dobro prošlo). Ali, ako to radi Grk, pripazite, on vam time iskazuje svoje divljenje, očaranost.

Nasuprot njemu, Portugalc će to protumačiti "Vi ste drski".

U pregibu jedne ruke stisnuti dlan druge: U zemljama sjeverne Europe to će protumačiti kao znak snage, a u mediteranskim zemljama to je prostačka kretnja.

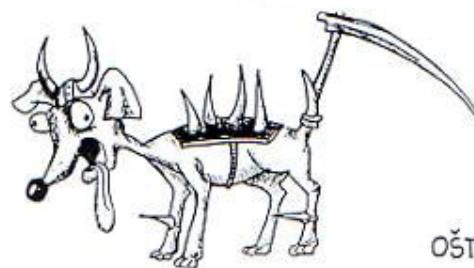
Pokazati fige: Ukoliko fige pokažete u Njemačkoj, to je poziv za spolnu vezu, a u Grčkoj i Turskoj znači "Gubi se". U Portugalu ona označava sreću, a u nas figa znači poželjeti nekome, ali je i znak imata.

Pokazati prstima slovo V: V – lat: znači victoria (pobjeda). Ovu je kretnju popularizirao Winston Churchill. Danas se ovaj pokret koristi u sportu, na raznim natjecanjima, u ratu. Međutim, pripazite kako ćete "V" pokazati u Velikoj Britaniji. Ukoliko vam je ruka okrenuta dlonom prema vašem licu, onda taj pokret znači nešto posve drugo – "Fuck off".

Okretanje prsta (kažiprstaj) po obrazu ili čelu: Najčešće se u nas tada misli da netko priča gluposti, da trabunja, da nekoga ne cijenimo itd. Međutim, Talijani će taj pokret protumačiti drugačije: mislit će da im gorovite kako su mudri i pametni. U Španjolskoj će, u nekim krajevima, pomisliti da izražavate homoseksualne sklonosti.

Napraviti prstima (palcem i kažiprstom) znak kruga: Ovom kretnjom izražavamo svoju suglasnost ili nešto ocjenjujemo odličnom ocjenom. Dakle, ovaj znak bi značio "O.K.". Međutim, u Francuskoj je to istovremeno znak za "ništa". A ako vas put nanese u Grčku ili južnu Italiju, ne radite to. Tamo to znači "guzica".

Povlačiti donju vjeđu (ispod oka): Ovaj znak znači "Pripazi", "Budi na oprezu". Ako vam to netko uradi u Italiji, Francuskoj ili Španjolskoj, izgubite se brzo jer to upravo to i znači.

OŠTAR PAS

Gledanje dodirom

Antonija Škugor, 3.r. grafike

Jedna od brojnih čovjekovih predrasuda je da su umjetnici komplikirani i da ih je teško shvatiti. To bi bilo možda točno kad bismo umjetnika gledali isključivo kao osobu, tj. kada bismo odmjeravali njegove vrline i mane.

Da bismo uistinu razumjeli umjetnika, trebamo gledati njegova djela. No, ondaponovnomožemo upasti u zabludu jer većina nas vjeruje da su naše oči "prozor u svijet" i da svu ljepotu samo kroz njih možemo doživjeti.

A što je sa slijepima? Mogu li oni doživjeti umjetnost?

Mnogi od nas bi rekli da ne mogu jer zaboravljamo da čovjek ima više osjetila i da kroz "prozor u svijet" istodobno gleda sa svima njima. Tek tada je doživljaj potpun jer je "uhvaćen sa svih strana". Sve ovo je možda teško shvatiti mladima koji diskretno otkrivaju svoje osjecaje. Ali postoje načini kako mlade uključiti za dobro, kako im razbiti zablude i pokopati predrasude.

Upravo to je učinila prof. Jasenka Splivalo pokrenuvši, povodom Medunarodnog dana muzeja i u okviru UNESCO-ovog projekta "Mladi u promicanju i zaštiti svjetske baštine", projekt pod nazivom "Dodirni i vidi." O čemu se zapravo radilo? Većina ljudi je osjetila ljubav. Sigurno se ta ljubav nije zaustavila samo na

"vizualizaciji". Ona je svoj "cressendo" doživjela u dodiru. Temeljem te spoznaje prof. Splivalo pokrenula je projekt "Dodirni i vidi" s ciljem da slijepce i slabovidne osobe upozna s umjetničkim djelima u splitskoj Galeriji Ivana Meštrovića.

Iako je pravilo svakog muzeja da posjetitelji ne smiju dodirivati eksponate, projekt "Dodirni i vidi" morao je ovo pravilo srušiti kako bi se umjetnost približila slijepima i slabovidnim. Za mijenjanje pravila trebalo je imati hrabrost i usprotiviti se brojnim muzealcima, ali je trebalo imati i puno nesebičnosti da bi ljepotu umjetnosti podijelili s drugima. Tu "petlju" imala je prof. Jasenka, a pomogla joj je i Maja Šeparović, kustosica Muzeja Meštrović. I sama sam se, sve do nedavno, ubrajala u one ljudi koji su slijepe i slabovidne držali hendikepiranima, osiromašenima za ljepotu vida. Zato sam se, pomalo znatiželjna, pridružila studentima Umjetničke akademije i skupini za zaštitu baštine "Nama je stalo" (Škola likovnih umjetnosti i I. gimnazija), kako bih, poput slijepca, dodirom ruke, zatvorenih očiju "gledala" Meštrovićevo djelo. Gledala sam slijepce u galerijskim prostorima. Promatrala sam ih kako s nježnošću i poštovanjem istražuju Meštrovićeve skulpture, pratila sam izraz njihovih lica dok su otkrivali toplinu bronce i snagu kamena. Bio je to neobičan i jedinstven doživljaj. Za mene i za slijepce spoznala sam da slijepi ipak "gledaju", ali na svoj način. Shvatila sam da sažaljenje nikome ne pomaže i da ono ništa ne znači. Dapače, svi koji su sudjelovali u projektu obogatili su se jer su ljepotu dijelili s drugima.

Razgovor s Dašom Vrdoljak, učenicom 4. r. kiparstva i dobitnicom Goranove nagrade

Swarmming around

ARTlist: Koliko ti znači *plasman* na Goranovu proljeću 2000.?

Daša: Onda mi to nije toliko značilo (21.III., op.a), ali vjerojatno će mi poslje pomoći...

ARTlist: Odakle *kupiš* inspiraciju za pjesme, u koje doba dana pišeš i treba li ti posebna atmosfera?

Daša: To dode spontano, kao kad trebam ići na zahod; kad nešto primim u sebe, moram se toga i riješiti.

ARTlist: Koje su najčešće teme tvojih pjesama?

Daša: Pjesme su uglavnom ljubavne.

ARTlist: Kome su posvećene?

Daša: Posvećene su meni dok sam se voljela, a kasnije i drugima. Cilj mi je to spojiti.

ARTlist: Kako ti se svidaju Mariove pjesme, također *Goranovca*?

Daša: Davno je bilo kad mi ih je čitao, a sama ih nisam nikad pročitala. Svida mi se *Tihu ubojicu* jer je nekako u mom kontekstu.

Vedran Urličić, 4. r. grafike

ARTlist: Koji ti je pjesnik najdraži, a koji kipar?

Daša: Nisam baš uživljena, ne volim pjesnike, a od kipara Henryja Moorea.

ARTlist: Namjeravaš li se baviti književnošću u bliskoj budućnosti? Što misliš poslije srednje?

Daša: Ništa ja ne mislim!

ARTlist: Nekoć si bila članica Gradskog kazališta mladih. Kako je bilo i zašto više nisi?

Josipa Milišić, 4. r. industrijskog dizajna

Daša: To je bilo razdoblje moga puberteta, tamo sam sazrela za umobolnicu. Sigurno ću opet ići tamo, a-ha, baš bih htjela drugi pubertet.

ARTlist: Jesi li djevojka za udaju?

Daša: Može!

ARTlist: Kakvi te jadi muče?

Daša: Uglavnom matura.

ARTlist: Gdje se krećeš po gradu?

Daša: Marjanom. Sad mi je dir priroda ili nešto ljetno, bez zagušljivosti kafića.

ARTlist: Što misliš o perspektivi u ovom gradu?

Daša: Ako moje oko gleda kao oko ovog grada, onda je perspektiva bijela – otvorena i beskonačna, ali prazna. Treba istražiti vakuum.

ARTlist: Imaš li nekakav cilj ili se još tražiš?

Daša: Ni cilja, ni traga. I'm just swimming around! Muvam se dok me netko ne plesne.

IZ

ŠKOLSKIH LEKTIRA:

Molière "Mizantrop"

Nina Podrug, 2. kiparstva

Pisac je savršeno prikazao smutnju i zablude kojima je podložno društvo zbog svoje dvoličnosti i prilagodavanja činjenica odgovarajućem trenutku. U takvom društvu čovjek cijelog života živi na pozornici mijenjajući maske, glumci različite uloge dok na kraju ne prestane biti svjestan da glumi i počne svoju stvarnost poistovjećivati s predstavom koja ima nekoliko dobro uvježbanih monologa i mnogo, mnogo raskošnih kostima. Sve to s vremenom gubi svaki smisao jer redatelja nema, a glumci su pušteni na slobodu kao ovce bez pastira na pašu. I lutaju jedne ovce, glumci se više ne mogu sporazumjeti jer jedan govori repliku iz *Romea i Julije*, a drugi se ubacio u grčku tragediju – sve što nastaje je samo besmislena, zaglušujuća buka, buka koju nitko ne može više kontrolirati.

Čovjek koji je sazrijevao u takvom društvu nije ništa drugo dolje prepredeni lažac, dvoličnjak, egoist. Takav je čovjek naviknut da ide linjom manjeg otpora, da bude poput vjetrokaza koji se okreće kako vjetar puše. On ti se ljubazno smiješi u lice i pljuje te kad mu okreneš leđa tako da i ne primjetiš gustu ljepljavu smjesu koja ti se poput biljega cijedi niz leđa. U tom izvještačenom društvu svatko čeka kad će mu se urušiti tlo pod nogama, kad će mu najbolji prijatelj zabiti nož u leđa, tu se mora biti budan, uvijek spavati s jednim otvorenim okom. Ovdje je riječ o ljudima s dva naličja; gledaš ih u oči i pokušavaš otkriti koliko još lica skrivaju ispod ove otrcane maske koja se već pomalo raspada.

odabrala prof. Marica Butina

Nina Rinčić, 2. r. slikarstva

Moliere je kritizirao dvoličnost, egoizam, sitne spletke društva svoga vremena. Kritizirao ga je, ali ga nije osudio, bar ne na smrt. Suprotstavio mu je osobu svog glavnog lika Alcestea koja utjelovljuje ne toliko samo poštence koliko neku drsku iskrenost pomiješanu s ogorčenjem i netrpeljivošću prema takvom svijetu. To su ekstremi, a njihovim srazom uspio je iskarikirati cijelu stvar tako da svatko može dobro vidjeti da ne valja ni jedno ni drugo. I dok je dvoličnost društva kolikotoliko simpatična, djetinje nevin i glupasta, Alcesteovo inzistiranje na iskrenosti pod svaku cijenu otkriva mračnog i otudenog čovjeka koji bi mi, da je ovo ozbiljna drama a ne komedija, izazvao blagu jezu.

U ovoj mi komediji ništa nije bilo smiješno, to je humor s ograničenim rokom uporabe; ovaj se uplesnivio. Nasmijesila sam se samo na rečenici: "Ne bismo baš smjeli dopustiti da čovjek i ostvari ono što želi."

Zaključak bi bio da put do raja nije uvijek popločan samo istinom, već je to jedan veseli vojni mix koji baš sad pristaje uz ljetne vrućine. Savršenstvo je spoj suprotnosti i njihovo medusobno razumijevanje crna slova na bijelom papiru, vruća čokolada, čaj i kristalne svjetiljke koje slabu svjetlost lome u dugime boje za hladnu zimu. Ako želite da sve bude kako treba, govorite istinu, ali se nemojte ustručavati malo i lagati kad ustreba jer to samo znači biti pristojan.

Pozornica. Nekoliko ljudi uzbudeno korača njenim izlizanim daskama. Monsieur Poquelin pokušava glavnom glumcu objasniti koliko je važno da se osjeti razočaranje u njegovu glasu a glumac pozorno promatra Moliereovo lice. Zatim se naglo okreće i kaže piscu da ide kupiti kiflic.

U glavi su mu se vrtjele slike čitave priče i nikako nije mogao shvatiti ni tog Moliera ni tog svog Alcestea. Pitao se u čemu je bit čitave komedije, zašto se Alceste toliko uzbuduje zbog lažljivaca i ulizica, zašto se zamara nevažnim stvarima i što on dobiva tom svojom iskrenošću. I njemu je to sve smetalo, naravno, jer nikad nije znao kako će se ponijeti prema ljudima koji te ljube, kad si s njima, govore samo o tvojim dobrim stranama, a kad te nema, razapnu te na najviši toranj u gradu tako da ti prikvaće natpise: nepromišljen, nosat, škrtnjak, smrdljiv. Lupio se po glavi jer se uhvatio kako razmišlja poput Molierea.

Još je dugo o tome razmišljao, a onda je obrisao zrnca šećera s ruba usana i požurio natrag svojoj družini. Možda se čak i ispriča gospodinu Poquelinu.

U komediji nitko nije normalan. Svi su toliko zaokupljeni sami sobom, uvjereni da su savršeni, pa kad im netko *prospe* istinu u lice, prestrave se. Tijekom jednog razgovora između Alcestea i Philinteja ne znaš s kim bi se složio: s onim koji mrzi lašce i nastoji biti što iskreniji ili s onim kojemu je svejedno što drugi govore o njemu i o drugima.

Bilo kuda, "moby" svuda

Dina Jakšić i Nina Rinčić, 2. r. dizajna odjeće

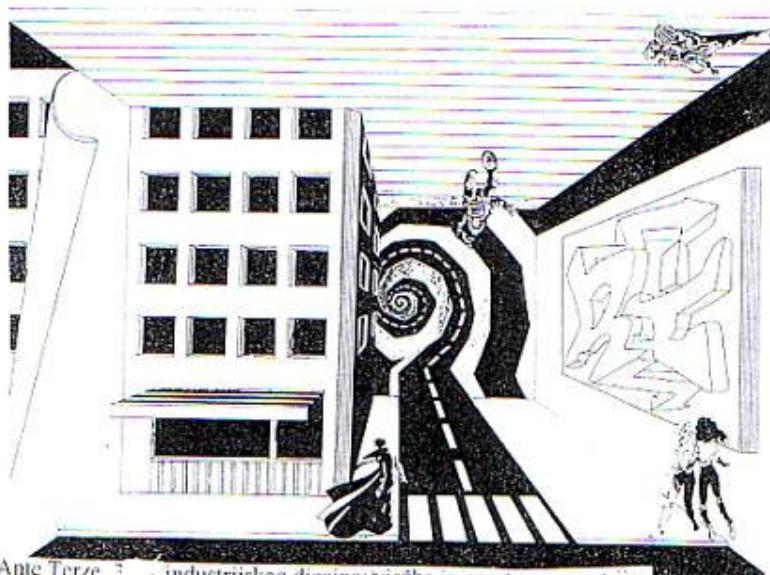
Mobitele smo svrstavali uz mercedese, bijele čarape i muškarce nepoznatog nam i prostog rječnika. Odnedavno se pokretni telefon tako popularizirao u "lijepoj našoj" da ga ima gotovo svaka druga osoba. Nosi se prikačen oko struka, u torbici, džepu.

Postoje mobiteli različitih veličina (veliki i mali), težine (lagani i teški), omjera (debeli i tanki, elegantni)... Neki su "presvućeni" kožom, a neki su čak i u boji. Sada više nije samo štos imati mobitel, status u društvu vam raste ako je vaš mobitel ekskluzivnije marke. Što skuplji mobitel - mogućnosti su veće: slanje poruka, priključak na internet, a pozivnu glazbu možete komponirati i snimiti sami...

Propaganda je i ovdje umješala prste - smislila je izvrsnu reklamu pa je mobitel postao sastavni dio slike savršeno uspješnog čovjeka. Elastični reperi i njihov pjesmušjak "Simpac 098" definitivno su postali hitom godine. Zato nije čudo što mobitel danas podjednako koriste domaće i zaposlene žene, pubertetlje s licem punim akni, umirovljenici...

Mobilomanija nije mimošla ni našu školu. Naravno, prvo su mobilne telefone kupili profesori. Ali mladić koji se predstavlja za ravnatelja još se "fura" na bežični. Učenice se skrivaju po WC - ima kako bi u tajnosti razgovarale i skale poruke. Druge opet to rade javno kako bi im porastao rejting. A njihovi razgovori teku otprilike ovako: "Aye, jutros sam bila na kavu i srela sam... ma znaš ee, tog. Što ćeš obući? Kupila sam... I ti si kupilo?" Posudi mi..."

Pitale smo jednu od mnogobrojnih Ivana u školi što joj znači mobitel. Ona je odgovorila otprilike ovo: "Moj život se dijeli na period do

Ante Terze, 3. r. industrijskog dizajna: vježba iz nacrte geometrije

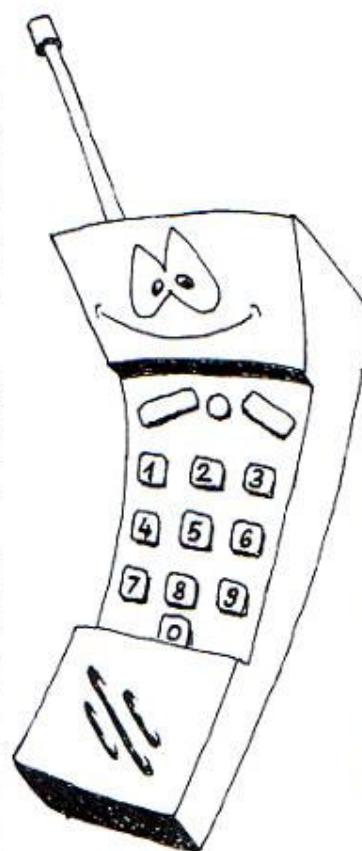
mobitela i period nakon njega. Mobitel je dao smisao mom životu. Sad spavam s njim, jedem s njim, štam s njim. Uvijek je uz mene." Ostale smo bez komentara.

Čini nam se da se povijest ponavlja. Kao što su muškarci nekada bili zaljubljeni u svoje automobile i kao što su automobili svojevremeno postali ogledalo socijalnog statusa i seksualni simbol, tako su žene zaljubljene u mobitеле i seksualno su poželjnije i traženje otkad šapuću u mobitel.

Mobiteli imaju i svoje dobre strane. Primjerice kad rješavate test iz matematike. No, šteta je što proizvođači nisu eliminirali pozivnu glazbu (zvonjavu) jer ona odaje našu "umreženosť".

TV kaže da mobitel može biti štetan za zdravlje, opasan za kompjutorske programe... No ponajviše on postaje stvar neukusa, nepristojnosti, drskosti kad, primjerice, njegova zvonjava zaustavi svećenikovu propovijed u crkvi, kad dekoncentrirava glumca u kazalištu i sl. Čini se da mobitel, kao i svaki dosadašnji upotrebnib predmet, "otkriva" naš

karakter, odgoj, snobizam, malogradanštinu, pamet, glupost ili što već.

Jurica Marinović, 2. r. grafike: Mobitel

BEĆ - PRAG (OD VRATA)

PISÉ I CRTA SONJA GAŠPEROV
HB - 5

GENERACIJA MATURANATA

1999./2000.

Maja Grubišić i Ivo Burić, 4 r. kiparstva

GRAFIČKI DIZAJNER (razrednica prof. Dušanka Balić):

Andro Banovac, Vladan Bergamo, Rafaela Dražić,
Ana Katurić, Karlo Kazinotić, Vedrana Listeš,
Siniša Restović, Ivan Šolaja, Aida Tosuni, Vedran
Urličić, Ina Žulić

INDUSTRIJSKI DIZAJNER (razrednica prof. Vesna Erak Aleksić):

Ivana Bosnić, Ružica Drlić, Slaven
Gračanin, Mario Leko, Ida Marić, Josipa
Milišić, Maja Mirošević, Blaženka Mišura,
Ana Rebić, Ivana Štitin, Vanja Trebotić,
Ivana Vidović, Ivana Žuljević

FOTOGRAFSKI DIZAJNER (razrednik prof. Mladen Vrdoljak):

Raško Barjaktarević, Damir Benutić, Jelena
Cvjetičanin, Tihana Mandušić, Emin Memić,
Elica Sardelić, Lucija Škopre, Marina Vodanović,
Zela Luša, Maja Zemunik

SLIKARSKI DIZAJNER (razrednica prof. Zlatka Bakotić):

Ivana Bašić, Marin Baučić, Nikola Biliš,
Sunčica Fradičić, Ivona Eregević, Jelena
Grbić, Srđan Ivanković, Melita Ljilja,
Maja Novaković, Katarina Petković, Vera
Sovulj, Ivan Svaguša, Marina Tomićić,
Ines Vidović

KIPARSKI DIZAJNER (razrednik prof. Dražen Prlić):

Dino Bičanić, Petra Brajević, Ivo Burić, Maja
Grubišić, Lovre Jakšić, Ana Jukić, Stipan
Kujundžić, Tina Mimica, Daša Vrdoljak

Naši odlikaši

Učenicima koji su sve četiri godine prošli s odličnim uspjehom ne prijetimo pitanjima završnog ispita. Oslobadamo ih te "tlake" i čestitamo im! A to su: Rafaela Dražić, Ina Žulić i Karlo Kazinotić (grafika), Blaženka Mišura, Vanja Trebotić, Ivana Žuljević i Ivana Vidović (industrijski dizajn), Maja Grubišić (kiparstvo), Ivana Bašić (slikarstvo)

ISPIT ZRELOSTI?

Oni koji ipak moraju proći "ispit zrelosti" neka dobro zapamte ove datume:

- 19.05. 8,00-10,00 sati - predaja završnog rada
- 9.06. 8,00 - 10,00 sati - prijava završnog ispita
- 19.06. 8,00 - 12,00 sati - obrana završnog rada
- 21.06. u 8,30 - pismena zadaća iz hrvatskog jezika
- 23.06. u 8,00 sati - usmeni ispit iz hrvatskog jezika
- 24.06. u 8,00 sati - usmeni ispit iz hrvatskog jezika
- 26.06. u 8,00 sati - usmeni ispit iz stručnih predmeta
- 27.06. u 8,00 sati - usmeni ispit iz stručnih predmeta
- 29.06. u 10,00 sati - svečana podjela svjedodžbi

A oni koji još ne znaju kako se formira završna ocjena neka prouče slijedeće:

Završni ispit sastoji se iz tri dijela:

- obrana završnog rada (U obrani završnog rada usmeno obrazlažete što, kako i zašto ste radili svoj rad.)
- hrvatski jezik (Hrvatski jezik polaze se pismeno (zadaća) i usmeno. U usmenom dijelu polaze hrvatsku književnost, svjetsku književnost i hrvatski jezik (izvlačite karticu na kojoj su tri pitanja).

- strukovni sadržaji

su: uža struka (povijest struke), tehnologija i povijest umjetnosti. Iz svakog predmeta izvlačite karticu s dva pitanja, dakle ukupno šest).

Završni ispit polaze se pred komisijom koja se sastoji od najmanje tri člana (jedan od stručnih profesora, profesori hrvatskog jezika i još dva druga profesora).

**TAJ SLON JE POBJEGAO.
I TO NIJE PRVI SLUČAJ.
MEĐU CIRKUSKIM SLOVIMA KRUŽI LEGENDA
O OBECĀNOM JUGU. I
ONDA ONI BJEŽE. A TO
KORISTE LOPNU. DOČEK
KAJU IH U ZASJEDI,
ODVEZU NA SJEVER I
PRODAJU.**

Ako smatrate da ne znate dovoljno dobro odgovore na pitanja, možete zamijeniti izvučenu karticu, ali onda vam se ocjena smanjuje za jednu. Poslije svakog odgovaranja komisija će vas izvijestiti o ocjeni.

Odgovori na svu pitanja moraju biti ocijenjeni pozitivno da bi na kraju opća ocjena bila pozitivna. Za one koji nisu dobili pozitivnu ocjenu iz jednog ili dva dijela ispita popravni ispit je u jesenskom roku.

Na polaganje završnog ispita dodite pripremljeni, smireni, veseli i pristojno odjeveni.

Sretno!

A kad sve ovo prebrodite, izvolite razmišljati o studiranju:

Akademija dramske umjetnosti, Zagreb

Trg maršala Tita 5

tel. 01-482-85-06, 482-85-07

Arhitektonski fakultet, Zagreb

Kačićeva 26

tel. 01-45-61-253 (arhitektura),
4561-201 (dizajn)

Filozofski fakultet humnističkih i društvenih znanosti, Zagreb

Ivana Lučića 3

tel. 01-61-20-111

Filozofski fakultet, Rijeka

Omladinska 14

tel. 051-516-322

Filozofski fakultet, Zadar

Obala kralja Petra Krešimira IV br. 2

tel. 023-316 882

Umjetnička akademija, Split

Glagoljaška bb

tel. 342-214, 342-801

Grafički fakultet, Zagreb

Getaldićeva 2

tel. 01-2302-448

Informacije za maturante

Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb

Ilica 85

tel. 01-377-73-00

Vrijedilo je...

Maša Ivanic 3. r. industrijskog dizajna

I opet su me majka i moj otac pustili na koncert u Zagreb. Cilj mog hodočašća bila je skupina "Jethrotull". Ako želite znati što o toj legendarnoj grupi pitajte mamu ili tatu.

Dogovori s prijateljima pali su, nalazimo se svi u Zadru u 16.30 ispod sata. U autobusu se već osjećala posebna atmosfera. Našlo se u njemu mnogo ljudi duge kose.

I lagano putujem prema Zagrebu s walkmanom u ušima i kazetom "Jethrotull"- a. Utvrđujem glazbeno gradivo. Nakon pet sati u busu jedina misao mi je "Ne mogu više! Hoću kući. Bolje bi im bilo da budu vrijedni toga!" Otrijeznila me pomisao na tatu i njegov zavidan pogled dok sam mu mahala kartom pred očima.

Izlazim u Zagrebu vidno traumatizirana vožnjom.

"Došla si!", netko se dere i vješa mi se oko vrata. O.K. Ne shvaćam ništa. "Ajde požuri, idemo kod Alene!"

"Koje Alene?"

"Ma Alene, 'ajde tamo su svi, spavamo tamo."

"Zar se ne vraćamo odmah poslije koncerta?"

"Daj, ne pitaj, idemo."

Kod Alene nas čeka hrana, ljudi spavaju po kaučima. Nekako se dokopavam kuhinje i kave. Spas!!! Relativno smo se organizirali i krenuli put Doma sportova. Ulazim u neku čudnu mješavinu prošlosti i sadašnjosti. Ljudi su se poštено namučili iz

naftalina izvući sve stare stvari i odjeću.

"Majice 120 kuna! Treba li tko kartu, evo za sto kuna!"

"Imate li cigaretu?"

Napokon!!! Najprije nam svira predgrupa "Drugi način". Zatim je uletio Ian Anderson. Malo sam bila skeptična kad sam vidjela koliko su ostvarjeli. Ali kad je počelo, ostala sam šokirana koliku energiju još imaju. Anderson je bio totalno bolesnog pogleda. Nosio je cipele koje podsjećaju na baletne. Podsjećao me na nekakvog satira ili ludog pana i, naravno, s flautom nas je vodio livadama. Činilo se kao da smo na pašnjacima Škotske. Otkuda su zapravo? Saznaju podjenako stare dobre stvari iz 60-tih, ali i one sa svojeg zadnjeg prošlogodišnjeg albuma "Dot com".

Bilo je puno improvizacije, razvučenih uvoda koji zvuče skroz dobro, a pjesme su se slijevale jedna u drugu. Isplatilo se voziti iz Zadra do Zagreba i štedjeti svaku kunu.

Na povratku s koncerta još smo bauljali, pili u nekom parku te promatrali vlakove kako prolaze. Alena je imala posla. U dnevnom boravku nas je spavalo osmero. Dva dana nisam mogla micati vratom, osjećala sam se kao mačka, skućena u fotelji cijelu noć. Ali to su ugodni doživljaji.

"Mama, idem preko ljeta u ... na Monte Paradiso. Toliko da znaš"

Suvremeni Stipančići

Karlo Lendić, 3.r. foto

1. Sto si sve saznao o Alfredu?

Pa njegovi filmovi mi se nikada nisu svidali, ali mislim da je Hitchcock jedan genijalac.

2. Kako se zove lihvar u romanu?

Pa, koliko ja znam, Supermana nisu nikad zvali "lihvar u romanu", iako Spiderman donekle i je lihvar jer štedi na mreži.

3. Čija djela čita Martin Tintor po krčmama?

Pa Martin (od Marc Mandušićke sin) i nije tolika propalica da ide po krčmama, možda sam ga koji put vidjia u "Valentina", ali ne pari mi propalica. O tome što čita, ah, pa to se zna, samo Playboy.

4. Razlike između Jurja i Lucije - u karakteru, odgoju, pravima u kući i očevu ponašanju prema njima.

Juraj - pije whiskey

- čita samo parne brojeve Moto plusa

- puši Marlboro

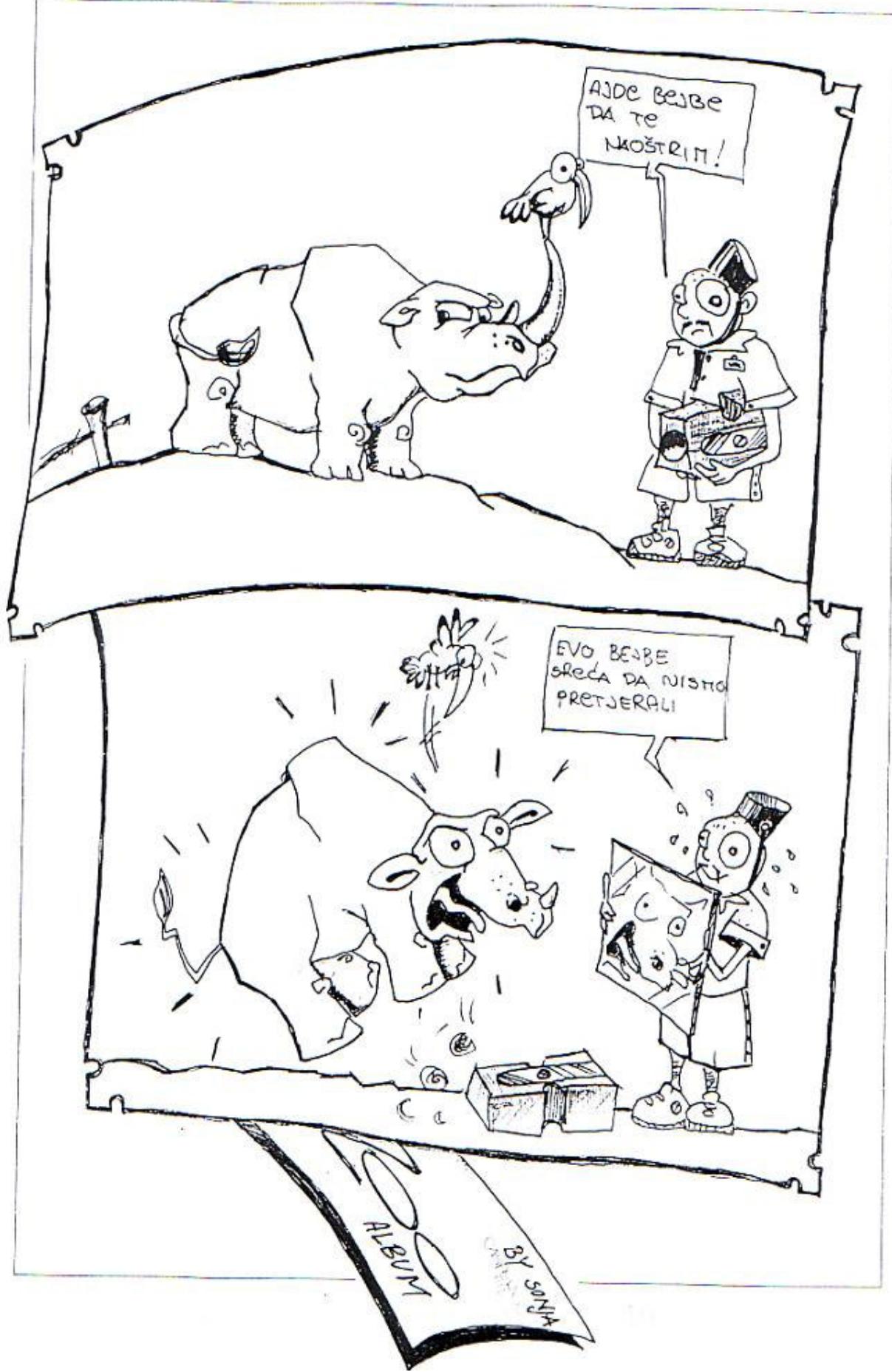
Lucija: - pije gin

- čita samo Sex oglasnik

- puši Winston

5. Kako propada Juraj?

Pa Juraj propada pomalo. Prvo je počeo s alkoholom, pa je priša na malo jaču šemu (mara), a ni to mu nije bilo dosta pa je odlučija LSD. Uglavnom, ni to mu nije pomoglo, vidjia bi samo ljubičaste zidove. Nakon svega tog se bacija na DOP. I cto ga na, sad je u komuni u Italiji, izlazi za dvi godine.

Naši "Go"

Mario Leko, 4. r. industriјског dizajna

Meta s dvadeset i četiri kružnice

Uzmi dan
svjež, vlažan
u svoja suha usta,
žvaći ga kao kriške
sokom pune naranče
dok ne postane raspadnuta koža
što ti se uvlači među zube.
Zaključak: Čačkalica!

Uzmi dan
lagan kao jutro
što se probija kroz masne
od dima smrdljive zastore
i učini od njega
debelu, gegajuću ženu
rastopljeno lica
koja žuri
u svoj tijesni stan,
jedva se čeka srušiti
u udubljeni naslonjač,
uzeti daljinski
i usnuti umazana čokoladom
sanjajući o svom ljubavniku
iz omiljene sapunice.
Zaključak: Više seksa na televiziji!

Uzmi dan
svojim drhtavim rukama,
hrapavim glasom,
natečenim očima,
prljavom, zamršenom kosom;
polumrtav
izgmiži iz svog pljesnivog kreveta,
uzmi *Dan* s čašom vode.
Zaključak: Bit će ti bolje

Arsena Vučović, 3. r. grafike

Dvanaesti mjesec

Vidio sam ljudi s vratima.
Došli su me gledati,
s njima su došli i prozori.
Zasjala bi prašina po parketu,
moji znojni otisci,
svi potezi zamišljenih prostora,
gusto tkanje snova.

"Viđamo se uskoro."

Ne ostaviše ključ,
ali ostaviše prozore
od admiranog stakla,
mreže sljepeno tijelo,
užareno nepce,
akvarel raja.

Prije nisam vidio ono što želim,
sad nemam ono što vidim.

"Dječače, ne možeš izaći tu
gdje sam ja izašao?"

"Zašto ste mi odveli majku,
njene drvene obrazet?
Zašto ste mi odveli oca,
njegove betonske jake?"

"Kiša će ti praviti društvo,
ona zna ponijeti razne igračke."

"A snor?"

"Boje ih je ubiti u sjemenu
nego nositi devet mjeseci
u jalovom trluhu."

Vidio sam ljudi s vratima.
Ostaviše mi prozore
kako bih im malao
dok odlaze.

Zima

Morat ćete se naviknuti, usne moje,
ići ususret vjetru
kao što su se moje ruke
navikle drati obline praznine.

Krvanitel

Neću prijeći preko vas prstom;
prestat ćete jednom
kao što su moji dlanovi
prestali pucati poput kore
prepečenih kestenja.

Morat ćete se naviknuti

na ove promjene
(i zimiš iz godine u godinu
sve lakše sa sebe ljušti svoju kožu)
kao što se dijete navikne padati
jer uči hodati

r a n o v c i "

Daša Vrdoljak, 4. r. kiparstva

Prijam

San u meni mlje
svoje riječi nerazumne;
slušam gdje šapće
lakoćom svojom;
ne razumijem, šutim.

Ruke
ispod glave prekrizene –
milijun drugačijih dodira...

Na njihovom raskrižju
spavam sad.

Vodena smrt

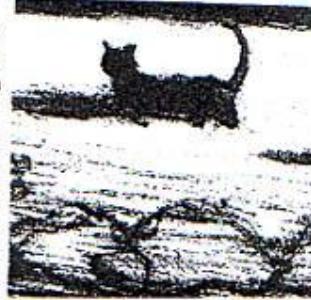
Istjeraj čestice vakuuma
žilama ove raspucane zemlje,

vodena smrt;

položi ruke na ramena
ovog sasušenog tijela
i ne daj licu da se smežura;
ušutkaj suho lišće što šuška
da uvenut će sve.
Daj mi samo kap vremena
da rastvorim svoj cvijet i pogledam sunce
tako oprostim svom ubojici
prije nego me sprži.

Pomozi mom oprostu
da popne se gore po ljubav njegovu.

Ante Blažević, 3. r. grafike

"Ti me možda nećeš vidjeti
ili ćeš me ulicom kotrljati,
a možda će ti se svidjeti,
toplom rukama jesenju kišu
rastrljati."

(Kesten)

Teško je voljeti. No zašto se onda uvijek nadamo da ćemo se jednom osjećati voljenima? Treba držati širom otvorene oči, imati otvoreno sreću. Uz sve lijepe stvari koje ćemo osjetiti, postojat će i ona druga strana koju nećemo moći izbjegći sklapajući oči i povlačeći se u svoje ljske. Morat ćemo biti povrijedeni, ali bit ćemo i voljeni.

"Jer baš želim vidjeti
kakva je voda života
što je piju ili pljuckaju
moja braća i sestre."

(Čežnja)

Voda je život, a vodena je i pljuvačka. Teško će itko od nas podignuti svoje lice ne razmišljajući pri tome hoće li od života dobiti pljuvačku ili okrjeđu.

U prostoru njene poezije skriva se prostranost u kojoj svatko od nas može naći svoje mjesto. To mjesto možda neće biti toliko ugodno, osvijetljeno, onakvo kakvo baš želimo, ali barem će biti naše, negdje gdje jesmo.

Daša je mi i mi smo Daša; nije ona ništa više od čovjeka niti išta manje, nije niti pjesnik, već samo čovjek koji piše. Zamislite ruke, ruke koje diraju kad su dirane, a pišu o dodirima kad ih nitko ne dira – upravo ovakve:

"Ruke
ispod glave prekrizene –
milijun drugačijih dodira...
Na njihovom raskrižju
spavam sad."

(Prijam)

Osvrt

Darovi davanja

Mario Leko, 4.r. industrijskog dizajna

Besmisleno je komentirati pjesme kao: dobra kompozicija, motivi, stil... Ali prepoznati sebe u pjesmi, otkrivati djeliće svoje ličnosti – e, to je već nešto.

Besmisleno je komentirati Dašu... Ne znam što je pretencioznije: pisati o sebi ili o drugome. Zato će pisati o sebi u drugome.

Nije ona sad tu rekla neku veliku istinu, ali bitno je što ju je rekla, što se usudila reći.

Danas kad ljudi žure na vlakove koji im neprestano bježe, čak i onda kad se popnu na njih, kad se čovjek osjeća usamljenim i onda kad je voljen, danas kad čovjek nema ni onda kad možda ima sve – netko se sjetio osjećati, netko se usudio tražiti ljubav, dopustiti sebi suze i barem na tren zaboraviti na sebe. Obično slijedi razočaranje, neuzvraćanje, ali na kraju za to što smo dali – dobijemo. Ona je nešto dala i

"Sada
ispijena do dna
počivam u rukama gubitnika."

(Prazna)

Mi možda jesmo gubitnici, ali ona nikako nije prazna.

Cvijet koji ima korijenje duboko u sivom cementu u vrevi ulice, koji cvjeta tražeći sunce na licima prolaznika dok ne bude zgažen nečijim stopalima, prihváća to kao sasvim ljudsku smrt jer je život sa životinjama zamijenio životom s čovjekom.

"Daj mi samo kap vremena
da rastvorim svoj cvijet i
pogledam sunce –
tako oprostim svom ubojici
prije nego me sprži."

(Vodena smrt)

Koliko su ljudi skloni prikrivati svoju čovječnost da bi bili prihváćeni? Koliko su skloni plakati u mraku svojih soba kako bi po danu mogli druge lakše navoditi na plać?

Nitko se ne želi usudititi biti slab. Upravo zbog svoje slabosti njene su pjesme tako jake, zbog njihove jednostavnosti ljudi ih se boje.

"Ruke
ispod glave prekrizene –
milijun drugačijih dodira...
Na njihovom raskrižju
spavam sad."

(Prijam)

Prvi naš nagrađeni rad na prvom LIDRANU, 1992. u Rijeci

Ditiramb proljeću duha koji nam je dala naša škola

Jere Skorin

Postoje snovi iz kojih se nikad ne poželimo probuditi. Takav san otvorio nam je svoja zelena masivna vrata prije četiri ljeta.

Umjetnička škola!

Prve smo se godine oprashtali od djetinjstva i nestrpljivo čekali ranu mladost. Nova lica, poznanstva i prijateljstva; pupale su i sahle naše prve simpatije na uglovima, pred školom.

U radionicama smo otkrivali tajne boja i linija, urezivali svoje prve linoreze i nabacivali prva ulja. Pod našim rukama nastajao je novi svijet od gline, gipsa i kamena.

Razvijali su se u nama gordi dorski karakteri, ali i bogata kićena gotika rascvjetala je naš duh. Profesori su nam čitali mudrost grčkih filozofa i u njihovim etičkim učenjima tražili smo životno pravilo. Shakespeareove tragedije, Krležin "Plameni vjetar" i Tinovi jecaji iz školske lektire gorjet će u našim osamama. Jer, sve piramide vjećne, sve sfinge mudre, svi tonovi boja nizozemskih majstora ušli su pod našu kožu.

I ona putovanja noćnim vlakom do Zagreba dabismo vidjeli. Mimore eksponate, ekskurzija po Azurnoj obali i pjeskovite plaže španjolske Katalonije ostat će u kutku naših sjećanja. Zvuk krede po ploči, ponekad željno čekano školsko zvono, glasovi profesora, žamor po hodnicima i dvorištu stečeni su ritam krvotoka. Koliko plaća, smijeha, strepnji, nada i... Ponekad smo bili izgubljeni pred nerazumljivom jednadžbom, često smo bili nespretni u rukovanju trokutom i šestarom, brkali smo datume iz povijesti, a za nama su

Ljubomir Mateljan, 3. r. grafik (suha igla)

ostali brojni nenapisani seminari i nedovršeni domaći radovi – ali svi smo disali kao jedan, cjelina sastavljena od mnogo individualaca.

Mi, koji smo iz ljubavi prema "belle arte" došli u ovu školu, osjećat ćemo dugo tok svih rijeka (i onda kada sjećanja zaprijeće sušom), sjaj svih zvijezda (čak i kada neka sjećanja ugasnu) i u nama će kucati srce svih nas čak i onda kad se izbrišu imena s klupa i preboje poruke koje smo pisali.

Znam da danas, prijatelji moji, blaga sjeta struji u nama. Uskoro ćemo vidjeti koliko su neki od nas bili bliski, bili jedno. Dodirnuli smo se prije četiri godine, a sada nas čekaju različiti putevi.

A kada ranjeni životnim izazovima upadnemo u uskiptje nemire pa svratimo do škole, znat ćemo da je stara smokva još uvijek naša, iako će neka druga mladost tražiti odmor u hladu njenih grana. I tada, na ruševinama uspomena, potražimo davno usadene ideale:

Ljepotu baroknih kupola. Nevinost renesansnih zvonika i Toplunu njedara osunčanih portalata - bit će to ditiramb proljeću duha koji nam je dala naša škola.

Kako uspijevam pohadati dvije škole?

Mnogi, kad čuju da pohadam dvije škole, isplaze jezik i kažu "Jesi li ti luda?" Ne, ja nisam luda! Još od malih nogu obožavam crtati i slikati, a u osnovnoj školi sam uvijek prolazila odličnim. Nisam štreberica.

U osmom razredu našla sam se na prekretnici i nisam se mogla odlučiti između ljubavi prema umjetnosti i mogućnosti koje nudi gimnazijalno obrazovanje. I to, dogodilo se. Upisala sam se u dvije škole!

Mislite da nemam vremena za učenje, prijatelje, izlaska, tulum? Imam! I to sasvim dovoljno! Svaki mi je dan isplaniran. Prisiljena sam učiti za gimnaziju i crtati za umjetničku školu. Za izlaska, prijatelje i tulum ostaje mi vikend.

Moram priznati da je zanimljivo u istom danu biti u dvije različite škole, u dva dobra društva. Don't worry. Be happy!

Ivana Bojić, 1.a

MLADI LITERATI

odabrala prof. Kristina Kričić

Tihana Mandušić, 4.r.
fotografskog dizajna

Porod

Bez prepreka, bez dvoumljenja i s pojačanom dozom strasti još jedna odlazi u svijet. Ali prijelaz je težak i bolan. Postupak potpunog iscrpljujućeg pražnjenja, uskrćivanja potpune pobjede.

Na granici pobuna. U zadnji tren Uzori izmiču pokolebani strahom. Mučnina prijeti katastrofom. Agresivnost se ispoljava. Velika je i ružna, nitko joj ne može pogledati u oči. Već je ubila tisuće samo jednim pokretom. Jedan veliki Minus nameće se svima, krišav i bolan; što ako... Gleda me, gledam ga. Tamo negdje, u pustinji mraka. Razum se bori s Osjećajem. Voli, ne voli, voli, ne voli... Nesvesni opasnosti, razni Mirisi lebde uokolo, podražujući i razdražujući. Samosažaljenje u kutu plače nad vlastitom sudbom. Ironija promatra i zlurado se smješka. Sunnja polako nagriza temelje zida. Obrane Ona, sama i uplašena stoji i gleda odbijajući shvatiti, odbijajući izaći. Zloba ju je prva primijetila. Vijest je kao vihor prohujala unutrašnjošću. Sada su sve oči bile uprte u nju. Uzori, Mučnina, Agresivnost, Minus (krišav i bolan), Razum, Osjećaj, Mirisi, Samosažaljenje, Ironija, Sunnja, Zloba... Znala je što treba učiniti da ih pobijedi. Duboko je udahnula i uzela ih Sve. U sebe.

Napokon, moja misao je izašla: razveselila ili rastužila, nije važno. Slobodna je.

Ivo Buric, 4. r. kiparstva

Dogada se to u jesenjoj noći...

Dogada se to kad ne znaš što bi pisao, dogada se to svaki put i nije lako. Svaki put se to dogada u isto vrijeme. I dogada se to da mi je svaki sastav isti kao njemu prethodni.

Puno se toga dogada, pada

kiša, još malo pa će i snijeg, pada lišće, past će i koja loša ocjena.

Živi ljudi padaju u zaborav, mrtvih se nitko ni ne sjeća, mrtve mačke leže na mokrom asfaltu, a tu je i pokoji pas. Ljudi ih zaobilaze. U ratovima nedužni ljudi padaju, umiru u očaju, drugi umiru u dosadi, svi umiremo polagano.

Mrzim pisati i to se ne dogada samo meni. Možda da, umjesto pametno i prosječno, napišem glupo, to mi ide. Sve je napisano, sve je rečeno, ne želim ništa ponavljati niti išta dodati. Slažem se sa svim što je dobro, a protiv lošeg ne mogu ništa.

Što se dogada u jesenjoj noći?

Ubojice "sredju" svoje žrtve, bake pričaju priče svojim umućima, bogataši broje novac, siromasi gladuju i zubi im se tresu od hladnoće, poslovni ljudi putuju avionom i razgovaraju telefonom sa

svojim obiteljima, jedan zaljubljeni par šeta uz rijeku i gleda u mjesec, susjedov pas laje na mačke. Dogada se to, sada, nije zanimljivo, dosadno, uobičajeno. Čuje se vjetar u noći, čuju se rafali, krikovi, detonacije, čuje se i ritam iz obližnjeg disca.

Ne znam što se sve dogada. Tko bi znao? Možda se ne dogada ništa. Kasno je sad za preokret.

Maturanti. Što sada?

kasno je za bijeg. Svi ćemo doći na red i nitko nas neće ništa pitati i ništa nam neće biti jasno i nećemo znati kako odgovoriti ni kako početi, samo ćemo zatvoriti oči i nestati. Netko će nas pogledati mutnim očima iz tamnozelene ploče blago prekrivene bijelom pjenom valova, progledat će nam duboko kroz dušu i vidjet će sve, a mi ćemo ostati nemocni, sami, prozirni...

Ne želim ništa konkretno reći, još bolje, neću ništa govoriti jer su oni rekli to što ja želim reći. Dosta je umišljenosti i znam da sam loš, da sam najgori, a to što se dogada u jesenjoj noći uopće me ne zanima. Oprostite, ništa nikome neću reći, neka svatko radi kako zna, od ovog nema nikakve koristi i samo besmisleno zamaram nečiji mozak kojemu je dosta briga. Neću više, "božesačuvaj". Dogada se to stalno i priznajem: kriv sam.

Počet će kiša

Amalka-Maša Palčok, 1.b

Moji

Vaik osičan mušće garisula
u pitaru na ponistri. Kraj nji vidin
moju babu u fuštanu kako ih zaliva
vodon iz bocuna. Baba moja sva u
crmon, a samo joj iz postoli vire bile
kalce. Vaik je čekala didu da se
vratia sa riba, a on bi se pojavija sa
tri kile ribe u ruci, u šporkoj
kanotjeri i žutin gačan.

Bilo je to lipo za vidit – ali
pomrli su oni davno već. Site ih se
judi iz Filip Jakova, ali vodeka u
Splitu malo. Sitin ih se ja i onda
pustin suzu koja pane na lice ka
oštra brokva ēa se zabije u drvo.

Maja Grubišić, 1. b

Dalmacija

Koliko dugo triba da svatimo ēa
znaeti rič Dalmacija!
Dalmacija je čovik satkan od
kamenja, s upornošću valova,
sposoban odolit i najgoroj buri.
Moja Dalmacija leži na obali, moj
Dalmaciju mogu taknit samo ako
udanen morski zrak. Ona je u men
i ja san u njoj. Ona me voli i ja nj
volim. Opraštan joj ēa je tvrda ka
stina, i ēa je mokra, i ēa je slana.
Opraštan joj, jer je moja.
Ko nije rođen u njoj, ne može
razumit tu vezu između čovika i
kraja. Oni koji viruje Dalmaciji im
sve ēa oči, ima sve ēa mu ona
može dat. Kad daš Dalmaciju da
ude u tebe i kad postane tvoja –
postat ćeš kamen sa dušom i čovik
sa očima boje mora; postat ćeš
tvrd, ali sve ćeš osicat, lomit će te
bura – a tit ćeš da puše.

SUN - ČA

Nina Rinčić, 2. r. slikarstva

Čovik, vitar, loza

Vitar mlati ēvrste grane stare loze.
Nagrišpane ruke koje su prošle
ijadu
motik
nosu ono ēa se još da spasiti.

Na licu upornost, na ledin tovar
bidioga života.

Klecavon nogon uspne se na
gomilu,
okrene vitru,
raširi žilave ruke
i urlikne -
poza čega je dugo ječalo.

Zaleti se medu vitar,
bez straja,
s nadon u svon toplon srcu.
Po zemji ostane
suvo listje

Ana - Marija Trevižan, 1. b

Cvitje

Judi ovod su ka zemja
siromaju, gladni
Bile sike isfrizane
ka i judiman lica –
sitjaju me na mriže o ribari.
Ma i onda iz ti siki,
iz otega biloga kamenja
reste cvit
to mi mati otje retji
da me jubi

Damir Benutić, 4. r. fotografije

Emil Trutanić, 1.b

Moja zavitrina

Di se rodiš i živeš – tako i
govoriš. Jo san iz Supetra.

Kako bi se reklo, u Supetu
liti imo života, a zimi nimo ni pasa
na cesti, a da će bit čovika.

Ove godine mi je krizma pa
kurot i švore somo gledoju jesmo
nedijon na misi. Ako niko od nos
krizmanikov ni došo na misu, odma
bi judi po misu počeli govorit: "A
ko zno do kad je sinoć bi vanka, ko
zno kad je sinoć došo doma i lego."

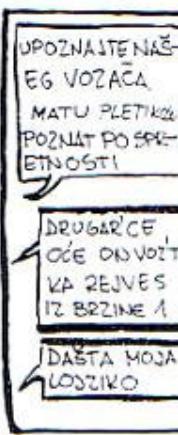
U mistu se svaka fameja
poznaće, zato nimote ēo mislit da
oni nimaju o čemu govorit. Uvik
oni najdedu vrimena za nos mlode.

Na Broeu judi su poštemi i
vridni od vika vikovih.

Ti trud su kroz povist
prinosili sa čovika na čovika da bi
danasa imali najljepše gradove i mesta
na svitu ēa su gradeni od našega
najbojega kamena.

SUVENOR

CRTA I PIŠE: SONJA GAŠPEROV III b-5

Priča o ...

E, moj Krleža

*JA TAKO MISLIM
Mario Leko, 4. r. industrijskog
dizajna*

(Uvod u esej)

Krleža je jedan od naših najboljih. O njegovu djelu napisani su kilometri članaka, ogleda, studija... Ako pisac dosegne svoj vrhunac onda kad se svijet može ogledati u u njegovu djelu, i to iz generacije u generaciju, onda svijet Filipa Latinovicza i gospode Glemabajevih stavlja sami svemir pod jedan veliki upitnik: vrijedi li uopće živjeti?

Vjerojatno više nitko neće baratati riječima kao Krleža, više nitko neće razgovarati kao

Glemabajevi, ali posve je sigurno kako će postojati brodolomnici poput nasukana Filipova društva, uboštva i intrige iza vrata moćne obitelji poput Glemabajevih. Ne kažem kako bismo trebali čitati samo o evijetu i suncu, mazati svoje oči slikovnicama za odrasle – ali upravo me fascinira da nazivamo velikim, moćnim pisca poput Krleže kad svijet o kojem on piše svakodnevno nastojimo promjeniti, a on nas uvjerava kako je to potpuno uzaludno. Je li to ironija ili istina? Nazovite me kukavicom, ali ne želim znati odgovor – ako će Krležin odgovor biti moj odgovor. Ići i vraćati se na isto – to može biti istina, ali nakon što smo napravili puni krug u našoj egzistenciji, nije bitno gdje smo, već tko smo. Što smo

prikupili putem koji se širi (*živimo u kruzima koji se šire*). Filip i Leone vjerojatno su nakon toga punoga kruga vidjeli samo kako su opet na početku (gdje su?), a poticani da cijeloga života negdje idu, negdje stizu, napuštaju, zaboravili su skupljati djeliče sebe (tko su?) i sad umorni od trčanja, bježanja nemaju snage za još jedan krug pa kraj prihvataju kao takav; nigdje i nitko! A koja velika spoznaja, koja prevagnuta vaga, koje zastranjenje u jednu krajnost... I mi to nazivamo velikim, moćnim, a ipak idemo psihijatrima, liječnicima, kupamo se, kitimo se, čuvamo to svoje malo *nigdje i nitko* – za što? Da nije *za bolje sutra!* Ne, nismo mi toliko uzaludni koliko su uzaludni naši pokušaji kako bismo materializirali sreću.

Ne, ovo nisam ja

Lucija Škopre, 4. r. fotografskog dizajna

Držim kemijsku olovku isprepletenu medu prstima. Pokušavam izvući misao, ovjekovječiti je na ovom papiru, ali... teško. Misli ima puno, previše. Zbrka prouzročena Proustovim romanom *Combray*.

Ne, ovo nisam ja. Ovi reci što ih čitate, to nisam prava ja, oni izlaze iz mene kao posljedica čitanja *Combraya*. Dojmovi: zbrka, nebuloza, strah od unutarnjeg svijeta. Želim opet biti ona stara, želim izaći iz Proustova svijeta.

On petnaest stranica opisuje kako piće čaj i kakva mu sjećanja naviru kada pogled uroni u dubine šalice. On trideset stranica opisuje kakav je vrh zvonika u sumrak, kakve sjene jutro ostavlja na njemu i iz kojih se sve dijelova grada vidi taj vrh. I "aj" ti sad reci da je on normalan. I onda se neprestano, i nakon onih trideset stranica, opet vraća i po tko zna koji put prisjeća, "aj" pogodite čega: vrha zvonika. Mishm da je mučnina sasvim normalna reakcija na ovakvo djelo.

Možda, ali ipak samo možda može biti da mu se divim kako je svemu dopustio da vrši svoju funkciju/ očima da se dive

*Impresije izazvane
Proustovim impresijama*

ljepoti (vrhu zvonika), emocijama da otvore srce i talentu da sva ta svoja stanja i razmišljanja zabilježi na papir.

Možda, ali ipak samo možda ovaj roman i nije tako loš, nego je moja mučnina izazvana

mojim strahom od moga unutrašnjeg svijeta.

Ne, ovo nisam ja. Ovi reci što ih čitate, to nisam prava ja, oni izlaze iz mene kao posljedica čitanja Proustova romana *Combray*.

Ivana Bosnic, 4. r industrijskog dizajna

Svim piscima svijeta!

Želim vam objaviti da se dana 19.5.2000. godine odričem svih prava na korištenje vaših knjiga, pjesama, romana, drama i svih ostalih vrsta književnih tekstova.

Do prekida suradnje dolazi zbog određenih nepoštivanja stavki ugovora koji je sklopljen između vas i mene prije četiri godine, točnije u ponedjeljak, 8.9.1996. Druga se strana obvezala na suradnju i pomoć u mom obrazovanju. U prve dvije godine došlo je do manjih promjena u ugovoru koje su obje strane poštivale. Ali u zadnje dvije godine ne mogu više tolerirati vaše napore da me izbacite s rang-liste pozitivnih ocjena.

Kreža se posebno istaknuo u tome naumu: tražio je od mene da proučim njegov književni razvoj, a ja smatram da je to apsolutno nemoguće jer je on stalno prolazio kroz nekakve mijene. Ivo Andrić umio je *nemire* u moje radove, u moje obveze. A tek Tin Ujević! On misli da mi njegove zbirke pjesama trebaju visjeti kao *kolajna* o vratu i još mi *svaki dan jadikuje* kako se osjeća kao Isus na križnom putu. Dobriša Cesarić je bio jedini koji je ostao neutralan: čini mi se da je shvatio stil gradskog života i *krhkost znanja*. I Dragutin Tadijanović je pokazao zanimanje za moju stranu priče: složio se kako se današnjoj mladosti vrlo teško koncentrirati na učenje po danu, a jedino *u noći, u zimsku dugu noc*

mogu nešto postići. Mada tu ipak ostaje problem pospanosti.

Mislim da bi bilo najbolje kad bismo na neko vrijeme prekinuli sve veze i suradnju. Zadnji sastanak ili suočavanje održat će se 23.6.2000. i od tada se potpuno oslobođadam svih obveza vezanih za spomenuti ugovor.

S poštovanjem

PEDAGOŠKI KUTAK

Uređuje pedagoginja Aleksandra Dužević

U čemu je sreća?

Što bi nas usrečilo? Žena ili muškarac našeg života ili bismo ipak radije nekoliko stotina tisuća kuna? Ili nam je za sreću potrebno jedno i drugo?

Kako biti sretan vjerojatno je jedno od najčešćih pitanja na koje je vrlo teško odgovoriti. Istraživanja o tome što je sreća vrlo su rijetka, ali ipak daju neke odgovore.

Prije mnogo godina Jean Jacques Rousseau izjavio je da je sreća u debelom bankovnom računu, dobroj kuhanici i dobroj probavi! No čini se da nije imao pravo. Ili su se ljudi u međuvremenu promjenili? Naime, na popisu stvari koje ljudi čine sretnima, a koje u pregledu istraživanja o sreći navodi Diener, nalaze se: samopoštovanje, brak ili ljubavni odnos, društveni kontakt, redovito tjelesno vježbanje, sposobnost dobrog spavanja i vjera u kojoj osoba pronađi smisao.

Možda nam se čini da usporedba s drugima i nije neki razlog za sreću. No jesmo li pomislili koliko smo sretni vozeći se u svom starom autu, dok gomile polusmrznutih

ljudi već pola sata čeka autobus? I koliko smo puta bili nesretni jer grjanje opet nije radilo, a pokraj nas su jurili novi i ugrijani mercedesi i BMW-i?

U jednom istraživanju intervjuirane su dvadeset dvije osobe koje su na lutriji dobitne mnogo novca, te dvadeset dvije osobe sličnog porijekla kojima se to nikada nije dogodilo. Dobitnici na lutriji nisu sebe opisali ništa sretnijima nego što su to učinili nedobitnici. Zanimljivo je što su dobitnici manje uživali u sitnim zadovoljstvima, primjerice u gledanju televizije ili u ukusnom jelu.

Velik dobitak na lutriji počelo dobitnike nije pretjerano usrećio. Dva su razloga za to. Jedan razlog je tzv. efekt kontrasta. Male stvari kojima smo se nekad veselili gube svoju vrijednost kad se usporede s velikim dobitkom. Kad imamo toliko novca da možemo kupiti cijeli dučan, rasprodaje - kojima smo se nekad toliko veselili - više nam ne znaće ništa. Drugi je razlog efekt

navikavanja. Naime, zadovoljstvo zbog dobitka s vremenom splaćaće. Nešto zbog čega smo skakali od sreće s vremenom postaje normalno, uobičajena stvar. Kako ipak ne bismo ostali potpuno zbumjeni pitajući se postoji li uopće sreća, isplati li se tražiti je i kako je ostvariti, evo nekih uputa što ih je smislio psiholog Michael Forsee, a mogu nam pomoci da budemo barem malo sretniji:

- provodite vrijeme s ljudima koje volite;
- potražite izazovan i smislen posao;
- pomažite drugima;
- pronadite vrijeme za stvari koje volite;
- bavite se fizičkim aktivnostima;
- budite organizirani, ali fleksibilni;
- mislite pozitivno;
- vodite računa o vremenskoj perspektivi;
- samoostvarenje

Samoostvareni ljudi prihvacaju sebe i vlastitu prirodu bez mnoga jadikovanja i negodovanja, a često i ne razmišljaju mnogo o njoj. To ne znači da su samozadovoljni, nego da su u stanju prihvatiti grijhe, slabosti i zla ljudske prirode na isti način na koji prihvataju i ostala svojstva prirode. Oni vide ljudsku prirodu onakvom kakva jest, a ne kakvom bi oni željeli da bude. Kod njih nema gadenja ili odvratnosti prema hrani, tjelesnim produktima, mirisima ili funkcijama. Oni puno lakše prihvataju starost, pa i bolest. Kad prihvativimo sebe, čini se da nemamo potrebe pretvarati se pred drugima. Tada se gubi izvještačenost i pokušaj da nas se doživi na konvencionalni način.

Živimo u miru sa svojim nedostacima a drugi ih, posebno u kasnijim godinama života, ne opažaju kao nedostatke, već kao neutralne osobine ličnosti.

Stiglo nam je ljeto

Ana Marin, 2. r. dizajna odjeće

Dok grad i dućane osvajaju svi mogući tonovi roze i ljubičaste boje, mi, učenice dizajna odjeće, pokušat ćemo vam predložiti nešto drugo. Svakako odaberite žive boje i svijetle nijanse ako želite uživati u ljetu. Pametnije je i zdravije je ne obući se u crno dok sunce žeže.

Plavo je možda prava boja ljeta: plavo more, plavo nebo... žuto sunce (!?)... sve jedno.

Tkanine neka budu lagane: indijsko platno, lan. Želite li izgledati kao da ste došli s Istoka ili s Juga, predlažemo

vam duge haljine od indijskog platna, marame oko struka, marame oko glave... Safari loock! Posvetite se lani, kudjelji, obucite široke ili uske "trikvartače" s džepovima sa strane. Ako vam se ovo ne sviđa, uvijek vam preostaje dobri stari jeans. Stare jeans lilače pokušajte preuređiti kako bi dobile svježi i nov izgled. Uz njih će dobro pristajati majica jednostavnog kroja – za žene uz tijelo, a za muškarce nešto šira. Tu su još i košuljice, obavezno uske, karirane, na pruge, u jednoj boji (samo ne roze i

ljubičaste). Odaberite crvene, plave i svjetlo sive nijanse.

A što se vaših stopala tiče, pokažite ih kakva jesu da jesu. Noga mora disati. Da bi to mogla, nazujte sandale, "rimjankse" ili "japanke".

Odlučite se za kožu, za prirodne boje, za tanki đžon.

Oko ramena prebacite torbu – vreću

kako bi u nju stalo što više stvari.

Modni dodaci: ogrlice, stari ribarski slaminati šešir i sl.

Uživajte!

Tanja Bradarić i Ana Marin, 2. r. dizajna odjeće

Eko stranica

Ante Ćepić, 2. r. industrijskog dizajna i Daja Vušković, 2. r. slikarstva

Naša eko - grupa, koja se tek počinje formirati u 2. b razredu, ovih je dana provela anketu u školi kako bi testirala našu informiranost glede položaja životinja u splitskom ZOO-u. Ukoliko anketa pokaže da je ŠLU spremna preuzeti dio skrbi nad jednim medvjedom, bio bi to prvi uspjeh. Eko-grupa kani pokrenuti širu akciju (putem splitskih radio

postaja) i u nju uključiti sve splitske škole. Spomenimo da u RH postoji Zakon o dobrobiti životinja. Zakon sadrži ove cjeline: Opće odredbe, Zaštita životinja pri držanju i uzgoju, Zaštita životinja pri obavljanju zdravstvene zaštite i zootehničkih zahvata, Usmrćivanje životinja, Zaštita životinja pri klanju, Zaštita životinja u prijevozu. Zaštita životinja u gospodarskom uzgoju, Zaštita životinja za društvo, Zaštita napuštenih i izgubljenih životinja, Zaštita životinja pri uzgoju radi daljnje prodaje, Zaštita životinja za pokuse i druga znanstvena istraživanja, Nadzor i Kaznene odredbe. Oni koji kane posjetiti splitski ZOO neka dobro pročitaju ovo poglavje spomenutog Zakona i usporedi ga sa zatećenim stanjem na Marjanu.

X. ZAŠTITA ŽIVOTINJA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, CIRKUSIMA I NA IZLOŽBAMA

Članak 23.

Posjednici životinja u zoološkim vrtovima, cirkusima i na izložbama moraju, uz poštivanje ovoga Zakona, osigurati:

- nastambe koje prostorom i opremom zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinjske vrste, te uz zatvoren prostor još i otvoreni prostor za kretanje;
- primjereno hrano i vodu u potrebnim dnevnim količinama
- potrebnu veterinarsku zaštitu i liječenje,
- humani odnos djelatnika prema životinjama,
- zaštitu životinja od posjetitelja,
- zaštitu posjetitelja od životinja.

Članak 24.

(1) Zoološki vrt može se osnovati ako su pored općih uvjeta ispunjeni i uvjeti iz članka 23. ovoga Zakona.

(2) Rješenje o ispunjavanju uvjeta iz stavka 1 ovoga članka donosi Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva (u dalnjem tekstu: Ministarstvo).

(3) Cirkuske priredbe sa životinjama i izložbe životinja mogu se

Vinka Marinković,
3. r. grafičke
kombinirana
tehnika

održavati na temelju rješenja o dozvoli održavanja priredaba i izložba kojeg donosi nadležni veterinarski ured županije, odnosno Grada Zagreba na temelju zahtjeva i priložene dokumentacije o podrijetlu i zdravstvenom stanju životinja.

(4) Cirkuske priredbe sa životinjama i izložbe životinja mogu se održati najranije sedam dana od dana konačnosti rješenja iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Uvjete za osnivanje i rad zoološkog vrta, te uvjete za održavanje cirkuskih priredaba sa životinjama i izložba životinja propisuje ministar.

Članak 25.

Zabranjeno je vođenje i nastupanje s posebno sputanim životinjama (npr. medvjedima).

U zrcalu

WC papir

Julija Skopljanac, 2. r. dizajn odjeće

Na ulasku smo u 21. stoljeće. Tehnologija i elektronika evjetaju. Svega ima na bacanje, pogotovo sitnica kao što je WC papir.

Mislim da se danas proizvodi desetak vrsta toalet papira: bijeli (klasični), reciklirani, žuti, mirisni, pa čak i ljubičasti (po najnovoj modi). To je tako u modernom i razvijenom svijetu, pa i u Hrvatskoj.

A što je s našom školom? Zaostala je u srednjem vijeku kad je higijena bila nepoznana (x,y) ... To mogu detaljnije opisati na vlastitom primjeru.

Strašno mi se pi... normalno, nisam imala papirnate, a ni WC papira. Odjurila sam do čistačice i zamolila je da mi da nešto da mogu obrisati "ono" i usput je zapitala zašto mi u školi nemamo normalne uvjete u WC-u. Kad mi je ona počela nabrajati: "Ne stavljamo papir, jer će se WC zaštopati, a ustalom, nema ni za sebe. Brzo biste vi to sredili, potrošili, to košta..." - ja sam skoro svršila u gaće.

Tragedija! Papir je neophodna sitnica u našem životu koju imaju svi Evropljani. Ali nema veze, mi smo pred vratima Europe.

Od tada uvijek sa sobom nosim WC papir. Ako vam zatreba, pitajte Juliju S.

Ante Čepić, 2 r. industrijskog dizajna

Voda - asocijacija Svjetski dan voda 22. ožujka

suze žđ Etiopij
kap rosa inje v
kišobran kocka
kocka leda Plitv
mokrača suho v
potok suze žđ
slap Plitvice rije
kocka leda suša
monsunske kiše
brod slap Plitvic
odrāz mokro suh
vlaga monsunsko
vatrogasci brod
život brod slap
suze žđ Etiopija

istoča krštenje
Plitvice rije
iokro suho zu
i kocka leda si
sci brod slap i
ir povrće živo
noj poplava
ožar odraz n
tva komare i v
i kocka leda s
a krštenje slin
io vlaga mons
aša vodene bc
jk pljusak kišo
oplava more ko

Foto Damir Benutić, 4. r. fotografskog dizajna

Škola... mljac... mljac...

Ružica Drlje,

4. r. industrijskog dizajnera

Škola... zvući poznato. A da to nije ona kuća s puno soba, a bez ijdognog kreveta, ali s puno stolova?

U njen hladnjak stane priličan broj ocjena, a specijalitet kuće je - knjiga. Olovkom se režu slova koja su prilično žilava. Ali ako je pri ruci i instrument-kist, dokazano je da će ovo čuveno jelo, poznato još iz doba starih Sumerana, dobro *sjeti*. Ka' kvog je okusa? Pa ovise... nekad je kiselo, nekad slano, a ima i dana kad je slatko - sve ovise o dnevnom kuharu, njegovoj stručnosti i, naravno, našem ukusu.

I tako se kuhari iznjenjuju, svaki dan novi recepti... A znate što se meni najviše sviđa? To što ne jedem sama - svi dijelimo iste obroke. Samo što ponekad strašno ogladnim, a ostali su skrti, nitko ne želi otkinuti komadić... A i kuhari su ponekad prilično strogi.

I što mi onda preostaje nego da - gledam i patim.

Nemojte pomisliti da se prejedamo kao stoka. Naš želudac prima malo informacija, svi smo vitički... Mislim, kako tko, netko ima bolji apetit... a nekome *kroz jedno ude, kroz drugo izade*.

Recepte uglavnom smišljamo sami, a glavni kuhar nadgleda radove... on ne kuha... samo šeta s telefonom u ruci.

E, dragi moji, škola nije samo škola, trebalo mi je dvanaest godina da to shvatim. Koliko sam puta otvorila ona teška vrata, a koliko puta zapela o njih. Koliko sam puta sjela na ovu stolicu... Ma, još sjedim, ali neću još dugo. Koliko sam puta zakasnila... i još kasnije, ali neću još dugo. Uz mene su sjedile kolegice, zatim prijateljice... Za to ti, školo, hvala.

Dobro se sjećam kako mi je bilo kad sam prvi put ušla u školu: onaj tamo pliče, ona više: "Mama, hoću kući!", a ja, kao prava *pionirka*, spremna na sve, pa i na batine. Još se i sad sjetim stare prijateljice šibe i njene pjesme... a što sam onda plesala! A tek kad smo razrednicu gadali

jajima pa umjesto nje pogodili onu *od prvog do četvrtog*... Pa kad sam odgovarala biologiju: "Nabroji krvne grupe...", a ja: "A, b, c, d, e..." Jednom se moj prijatelj Tomislav i ja uputimo u školu: on bez torbe, u kućnim papučama, a ja s bratovim knjigama... sa zbrajanja prešla na logaritme.

Nekako me hvata nostalgija... Pa kome ču ja faksom slati lektiru? Nedostajat će mi ova kuća, ovaj nerед, prijatelji... i, naravno, ono glavno jelo...

(H)UMOR

Zdenko, Žak i ja

Tea Stipančević, 2. r. fotografskog dizajna

Pretražujem džepove.
Hvala Bogu, lova osam kuna i pedeset lipa. Zalupim vratima stana - usput se zgrada zatresla. U prodavaonici uzimam ono što mi podiže raspoloženje. Više nemam ni lipe, ali zadovoljstvo se uvijek skupo plaća.

Uživala sam pola sata. Moja se žvaka pomiješala sa svim mogućim bakterijama. Podijelili smo mnogo toga za to kratko vrijeme, čak je dobila i ime: Zdenko. Nakon toga sam je/ga ispljunula. "Čao, bio si O K!" Završio/la je na stubama pred zgradom.

Iz stana pogledam kroz prozor. Savršeni susjed Žak imao je bliski susret sa Zdenkom – slučajno se našao na njegovoj cipeli. "Halo, Zdenko, vidim šta ti se i to u zgodnom društvu!"

Zbog burnih doživljaja koji su shlijedili zaboravim na Zdenka.

U sutorinu Žaka kako sjedi na naslonu klupe pred zgradom. Kao slučajno navučem nove hlaće i izjurim u hitnu kupovinu. Sjela sam na klupu. Žaku do nogu.

"AAAAA!" Zdenko se našao na nezgodnom mjestu – na mojim hlaćama. Mogla sam ga čuti: "Tako ti i treba kad si me se onako brzo riješila. Teško ćeš i sad."

Ne... noćna mora

Dora Hajdić, 1 a

Ujutro rano zvoni sat. Nepomično ležim na krevetu i ne ustajem, ne idem u kupaonicu gdje ne perem zube i gdje se ne umivam. Ne doručujem, ne pričam s ukućanima niti se s njima svadam. Nakon toga ne odem u dnevni boravak u kome provodim većinu svoga monotonoga života i ne ležim na kauču kao komad nepomičnoga mesa koje mijenja programe pritiskom prsta na daljinski upravljač razmišljajući ni o čemu dok se oko mene ništa ne dogada. Ne pomišljam kako bi bilo dobro da otvorim knjigu i učim. Vrijeme stoji, ali kao da ide pa tako dode vrijeme ručka kojega ne pojedem.

Zatim ne idem u školu gdje ne sjedim u klupi ne slušajući ionako dosadno i naporno gradivo niti osjećam taj miris dosade i minuta koje prolaze sporo kao sati. Pa tako ne dočekam kraj nastave i ne uputim se kući gdje ne slušam o novim brigama i problemima svojih roditelja niti se dosadujem do sitnih sati duboko u noć. Zato ne odem u krevet u kojem me ne stigne san. Ne sanjam, samo neko emilo prelazi preko mojih očiju.

Ujutro rano zvoni sat. Nepomično ležim na krevetu i mislim: "Opet još jedna noćna mora." Ustanem i uputim se u kupaonicu.

(H)UMOR

Zdenko, Žak i ja.

Tea Stipančević, 2. r. fotografskog dizajna

Pretražujem džepove. Hvala Bogu, *lova* osam kuna i pedeset lipa. Zalupim vratima stana – usput se zgrada zatresla. U prodavaonici uzimam ono što mi podiže raspoloženje. Više nemam ni lipe, ali zadovoljstvo se uvijek skupo plaća.

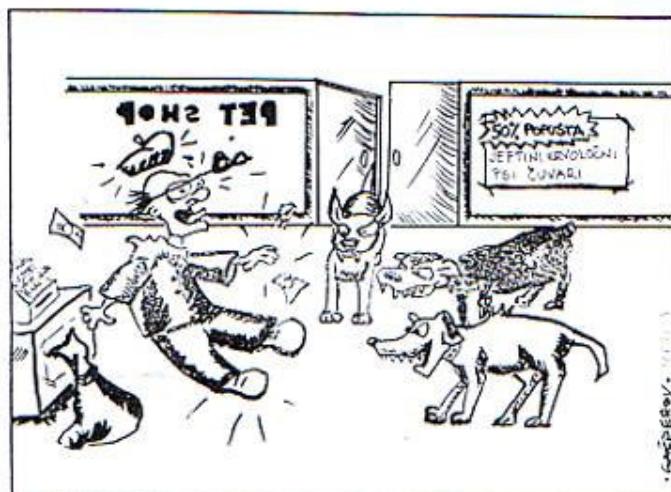
Uživala sam pola sata. Moja se žvaka pomiješala sa svim mogućim bakterijama. Podijelili smo mnogo toga za to kratko vrijeme, čak je dobila i ime: Zdenko. Nakon toga sam je/ga ispljunula. "Ćao, bio si O K!" Završio/la je na stubama pred zgradom.

Iz stana pogledam kroz prozor. Savršeni susjed Žak imao je bliski susret sa Zdenkom – slučajno se našao na njegovoj cipeli. "Halo, Zdenko, vidim šeta ti se i to u zgodnom društvu!"

Zbog burnih doživljaja koji su slijedili zaboravim na Zdenka.

U sutor *sinjam* Žaka kako sjedi na naslonu kluge pred zgradom. Kao slučajno navučem nove hlaće i izjurim u hitnu *kupovinu*. Sjela sam na klupu, Žaku do nogu.

"AAAAA!" Zdenko se našao na nezgodnom mjestu – na mojim hlaćama. Mogla sam ga čuti. "Tako ti i treba kad si me se onako brzo riješila. Teško ćeš i sad."

Ne... noćna mora

Dora Hajdić, 1. a

Ujutro rano zvoni sat. Nepomično ležim na krevetu i ne ustajem, ne idem u kupaonicu gdje ne perem zube i gdje se ne umivam. Ne doručkujem, ne pričam s ukućanima niti se s njima svadam. Nakon toga ne odem u dnevni boravak u kome provodim većinu svoga monotonoga života i ne ležim na kauču kao komad nepomičnoga mesa koje mijenja programe pritiskom prsta na daljinski upravljač razmišljajući ni o čemu dok se oko mene ništa ne dogada. Ne pomislijam kako bi bilo dobro da otvorim knjigu i učim. Vrijeme stoji, ali kao da ide pa tako dode vrijeme ručka kojega ne pojedem

Zatim ne idem u školu gdje ne sjedim u klupi ne slušajući ionako dosadno i naporno gradivo niti osjećam taj miris dosade i minuta koje prolaze sporo kao sati. Pa tako ne dočekam kraj nastave i ne uputim se kući gdje ne slušam o novim brigama i problemima svojih roditelja niti se dosadujem do sitnih sati duboko u noć. Zato ne odem u krevet u kojem me ne stigne san. Ne sanjam, samo neko crnilo prelazi preko mojih očiju.

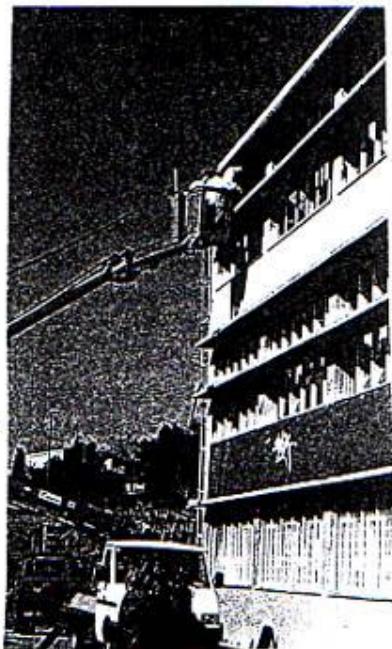
Ujutro rano zvoni sat. Nepomično ležim na krevetu i mislim: "Opet još jedna noćna mora." Ustanem i uputim se u kupaonicu

U I OKO ŠKOLE

NAMA JE STALO - U okviru obilježavanja Medunarodnog dana muzeja u Galeriji Meštrović ostvareno je nekoliko projekata: likovna radionica za djecu s posebnim potrebama iz Centra Juraj Bonačić, radionica koju je vodio prof. Tihomir Bašić, projekt u kojem su sudjelovali studenti treće godine Umjetničke akademije iz Splita ertajući i slikajući Meštrovićeva djela koja će biti producirana kao razglednice. Posebno je bio zanimljiv projekt "Dodirni i vidi" (vidi članak pod naslovom "Gledanje dodirom" u ovom broju ARTlista) u koju su se uključili učenici Škole likovnih umjetnosti i Prve gimnazije ("Nama je stalo").

ŠKOLA U NOVOM RUHU – Profesorka Julijana Perišić Voloder i Jadranko Runjić osmisili su bojanje školskih vanjskih zidova. Osim učenika u pomoć je pristigao i gosp. Božo, član planinarskog društva "Split", kojeg nam je preporučila majka učenice Ivane Marinić Kragić (1. a).

PRVAK U KICK-BOXINGU - Alek Osmanović, učenik 3. r. slikearstva, juniorski je prvak Hrvatske u kick-boxingu. Prvo mjesto Alek je izboksa u travnju ove godine. Čestitamo!

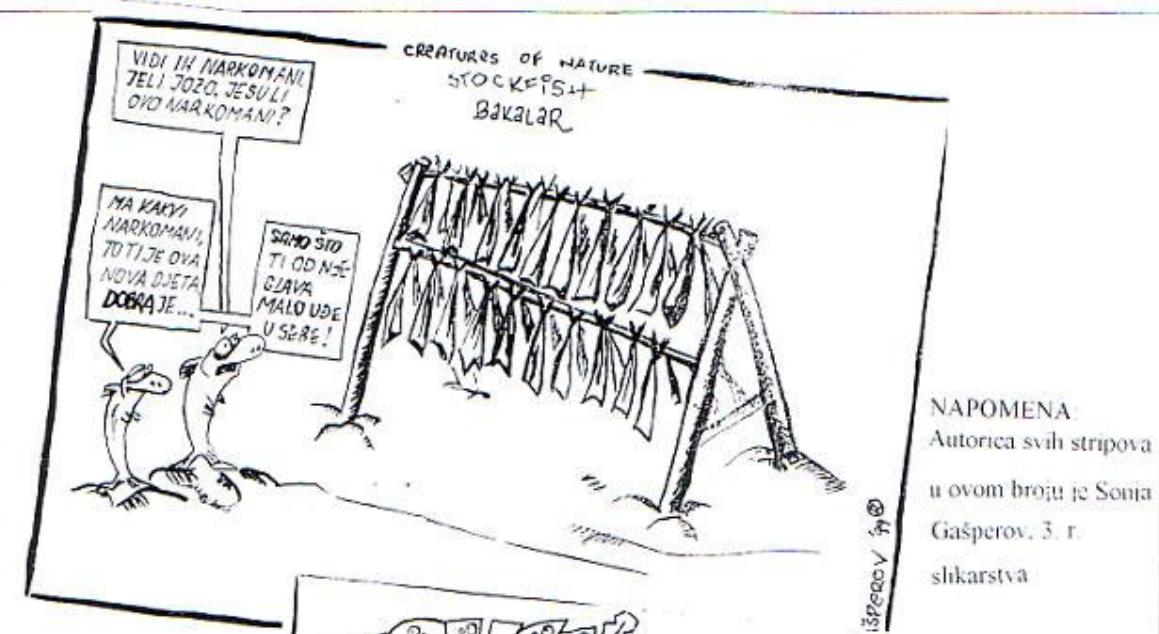

GOSTOVANJE INOZEMNE UMJETNICE U ŠKOLI – Posredstvom njemačke vlade i majke učenice Ljiljane Marinic (4. r industrijskog dizajna) u našoj je školi mjesec dana kao gost - predavač boravila gosp. Angelika Schroder. Svoj projekt namijenila je uglavnom učenicima fotografije, ali su njenim predavanjima i foto showima mogli prisustvovati i drugi zainteresirani.

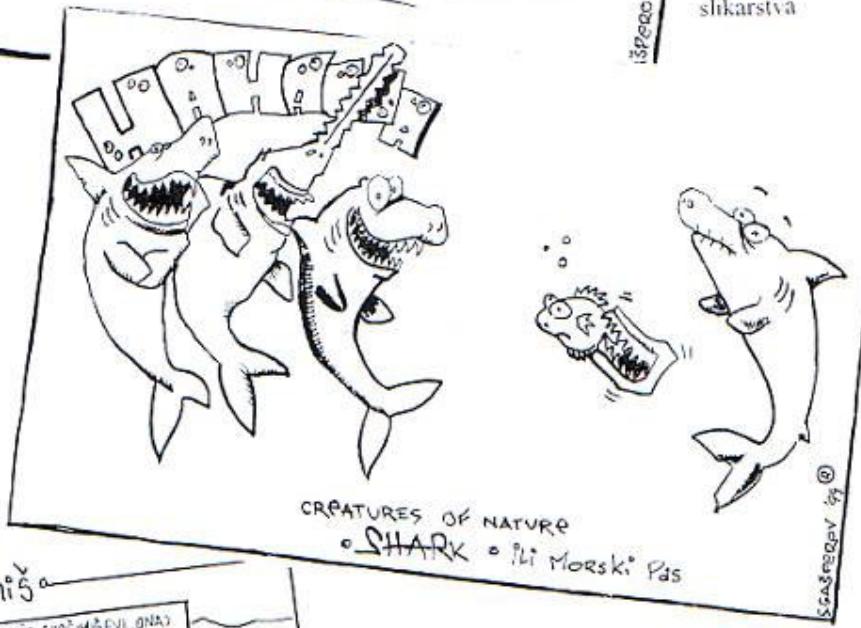
NOVI MURAL U ŠKOLI - Prema "Posljednjoj večeri" mural u školi radili su učenici 4.r.slikarstva pod mentorstvom prof. Aliete Monas

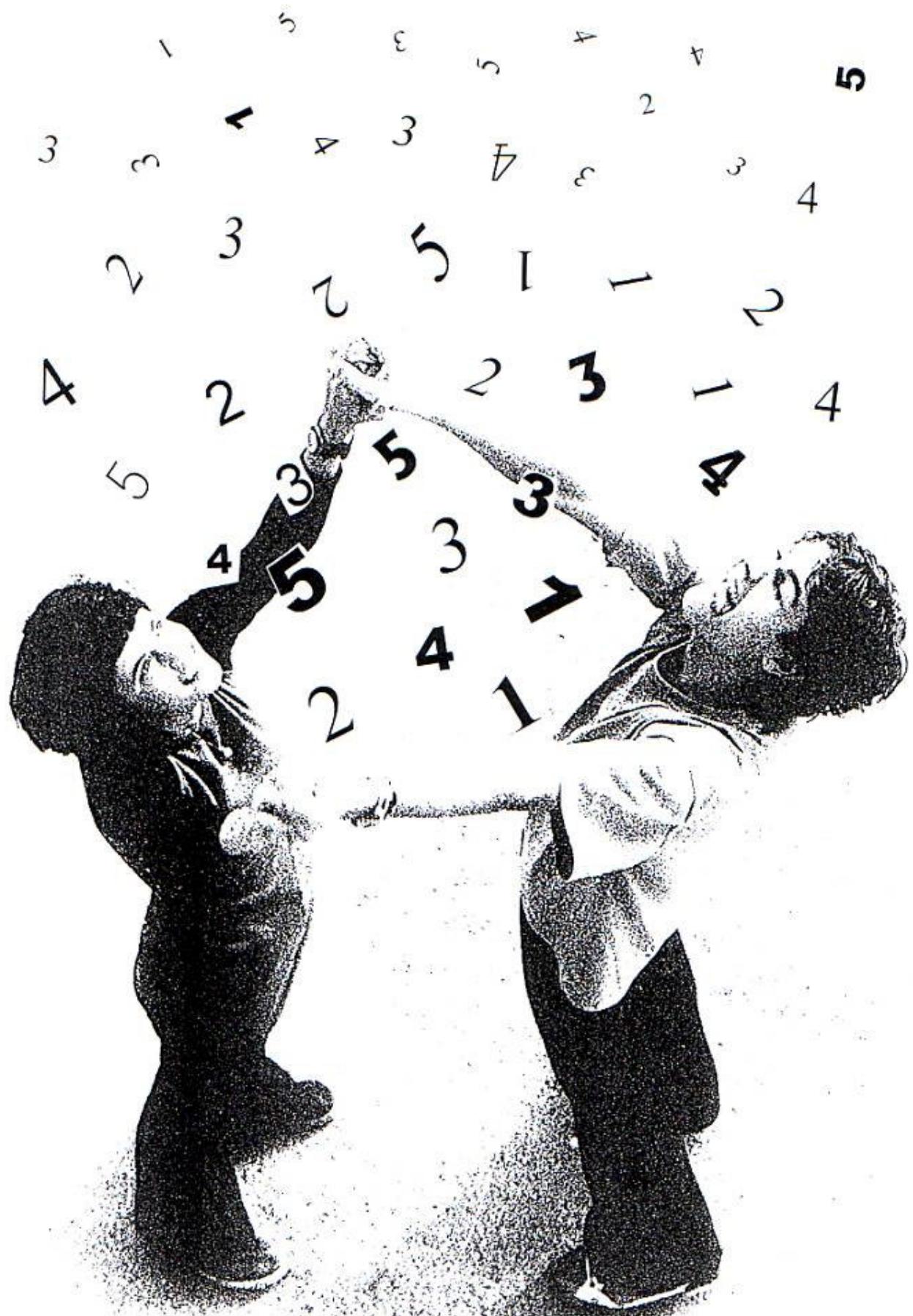
NAPOMENA
Autorica svih stripova
u ovom broju je Sonja
Gašperov, 3. r.
slikarstva

© SPEROV '99

CREATURES OF NATURE
• SHARK • ili Morski Pds

Jadranka Kljajić 3 r. fotografskog dizajna